



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>



Lokalhistorisk arkiv  
for  
Hellevad og Ørum sogne









# Klokkerholm i 100 år

*Tekst af Aksel Kristensen*

*Redigering: Niels Jørgen Larsen*

*Forside: Ole Abildgård*

*Sats & tryk: Hjallerup Bogtryk & Offset*

*Udgivet i 1998 af*

Lokalhistorisk Arkiv for  
Hellevad og Ørum Sogne

# Forord

Denne bog skal være lokalhistorisk arkiv's bidrag til landsbyen Klokkerholm's 100 årige historie.

Historien dækker hovedsagelig perioden fra 1857 til 1957, men tiden før og efter er også berørt. Berørt i glimt er ligeledes vort kønne Hellevad sogn.

Det første afsnit i bogen beretter om tiden og bebyggelsen af holmen »Klokkerholm« op til århundredeskiftet. Senere tages læseren med på vandring i de ældste gader - for i tekst og billeder at følge byens udvikling.

Bogen levner desværre ikke plads til at behandle de mange emner, der trænger sig på ved en sådan lejlighed. Her tænkes der på det nuværende - og tidligere så pulserende handelsliv samt de mange forsynings-, transports-, håndværks- og fabriksvirksomheder.

I lighed med bogen: »Idræt i Klokkerholm gennem 100 år«, som arkivet udgav i 1985, håber bestyrelsen at få beskrevet Klokkerholm's foreningsliv. Dette kan også være en opgave for nuværende og tidligere foreningsledere. Arkivets bestyrelse, Elna Carstens, Ane Marie Lund, Bente Jørgensen, Kai Nielsen, Jens Jensen, Niels Jørgen Larsen og Aksel Kristensen, håber bogen vil blive godt modtaget og give anledning til snak og diskussioner til glæde og gavn for os alle og VORES BY.

Lokalhistorisk Arkiv for  
Hellevad og Ørum Sogne

# Indholdsfortegnelse

Indledning .....	side 5
Da Klokkerholm blev by .....	side 5
Holmen Klokkerholm .....	side 8
Hellevad kirke .....	side 11
Bredkær præstegård .....	side 13
Gården Klokkerholm .....	side 16
Ejendomme på Klokkerholm mark .....	side 20
Kron borghuset .....	side 24
Klokkerholm Mølle og Møllegård .....	side 26
Klokkerholm's skoler .....	side 31
Træk af Hellevad sogns historie .....	side 35
Tidstavle .....	side 39
Foreninger og fester .....	side 40
Klokkerholm - stationsby .....	side 44
På vandring i Klokkerholm .....	side 51

## Kort:

Matrikelkort (1844) se under holmen.

Bykort og sognekort i bogens omslag.

## Klokkerholm i 100 år

Landsbyen Klokkerholm opstod omkring Hellevad kirke på Klokkerholms mark i årene efter 1859. På gården *Klokkerholm* boede fæsteren Christen Larsen, men den ejedes af Peder Chr. Poulsen, som 1857 flyttede fra Tveden i Dronninglund sogn til Hellevad sogn, hvor han købte Lemb Nørregård.

Samme år søgte han om tilladelse til at oprette krohold i Klokkerholm, som han samtidig ønskede at udstykke. Forstanderskabet kunne ikke anbefale ansøgningen om krohold, men accepterede udstykningsplanerne, som Poulsen dog ikke nåede at realisere, inden han pludselig døde i januar 1858, kun 36 år gammel.

Peder Chr. Poulsen's enke, Mariane Kirstine Jensdatter, blev i maj 1858 gift med Gert Jensen fra Trøgdrup Nørregård. Gert Jensen overtog herefter Lemb Nørregård, og han fuldførte udstykningen af Klokkerholm, på hvis mark der de kommende år blev opført seks mindre landbrugsejendomme. Ved folketællingen i 1890 var adressen på disse ejendomme Klokkerholm mark, og heraf kan udledes, at Klokkerholm dengang endnu ikke regnedes for en by. Men det begyndte dog at ligne senere på året, da sognerådet havde købt en af de omtalte ejendomme, hvori Klokkerholm skole blev indrettet i en nyopført bygning.

## Da Klokkerholm blev by

Det er ikke muligt med sikkerhed at fastslå, fra hvilket år Klokkerholm kan regnes for by, men 1898 synes velegnet - for dette år besluttede nogle bønder fra Lemb-, Hellevad- og Røgelhedeområdet at stifte og oprette en Brugsforening på Klokkerholm mark, som man anså for et centralt beliggende sted.

Foruden Brugsforening havde Klokkerholm by i 1898: Købmand, skole, mølle, kirke og præstegård samt seks-syv landbrugsejendomme. Det er vel så rimelig at betragte Klokkerholm som by fra dette år.

På hele holmen var der i 1898 endnu kun ca. 60 beboere.



# Klokkerholms udbygning

1890-eme var en stille tid på holmen, men straks efter århundredeskiftet kom der gang i byggeriet i Klokkerholm.

Her blev Hellevad forsamlingshus opført i 1902. Ole Peder Olesen opførte hus og klejnsmedje i 1903, og samme år kunne Dorthea - sypige flytte ind i ny-opført hus. Sydligere i byen opførte Per Bødker's svigersøn og Chren Kronborg hvert sit hus i 1905.

I 1906 brændte ejendommen, hvor brugsforeningen havde til huse. Men bestyrelsen var snarrådig og købte straks det meste af skoleejendommens landbrugsjord. Her lod de opføre en bygning med butik og lejlighed til brugsudleveren Anton Chemnitz. Bestyrelsen solgte straks det meste af de ny købte jordarealer, og herpå blev der de kommende år opført mange nye huse.

Fra 1906 lod nogle af egnens gårdmænd opført huse i Klokkerholm, når de grundet alderdom havde solgt deres gårde. Herefter begyndte byen hurtig at tage form.

## Den videre erhvervsudbygning

I 1906 opførtes der grovsmedje og og fra samme år var her murermester og træhandel. I 1907 skomager og i 1908 vandværk, malermester, missionshus, andelsmejeri, snedkermester, fotograf, danselærer og musiker.

Fra 1910 var her cykelsmedje, i 1912 bageri og sparekasse og i 1913 skrædderi og telefoncentral, i 1916 frisør og manufakturhandel. I 1917 endvidere bank, hotel og yderligere en købmandshandel. Fra 1917 var Klokkerholm nu en by med næsten alle arter handels-og håndværksvirksomheder.

Borgerne var stolte af deres by og stiftede i 1918: Klokkerholm Håndværker - og Borgerforening samt Klokkerholm Idrætsforening.

Flere håndværkere havde i de forløbne år startet virksomheder i byen og blandt disse kan nævnes, tømrermester Alfred Chemnitz og murermester Thomas Møgelmoose. De startede i 1913, 1914 og blev begge - både på det foreningsmæssige og på det bygningsmæssige område - markante personer i Klokkerholm.

Foruden Chemnitz og Møgelmoose har mange andre handlingsfaste personligheder fra byens opblomstringstid fortjent anerkendelse her.

*Skolen* blev udbygget i 1918 og i 1924. Fra 1922 var der også gadebelysning i Klokkeholm. Strøm hertil blev leveret fra købmandsgårdens generator, da elektricitet fra kraft- og elværk via transformator endnu ikke var installeret i byen.

Efter ca. 20 års forberedelse blev jernbanen: Vodskov- (via Klokkeholm) Øster Vrå endelig indviet i 1924. Det gav en vis status for borgerne, at Klokkeholm nu også var stationsby. Her var der på daværende tidspunkt ca. 335 indbyggere.

I bogens omslag er indtegnet et bykort. Med dette i hånden føres læseren rundt i de ældste gader - for i tekst og billeder at følge byens udvikling.

Men inden vi begiver os ud på denne byvandring, skal vi et smut tilbage i tiden for at studere holmen og dens ældste bosteder.



*Klokkeholm by 1908. Fra Venstre kirken og forsamlingshuset. Træerne midt i billedet skjuler Gregersens købmandshandel. Bag del hvide hus (Bredkærsvej 5) ses Adolf Christensen 's hus (nu Berg 's) og brugsforeningen (nu Stubberup). Yderst til højre Vilhelm Larsens smedje (Borgergade 5).*

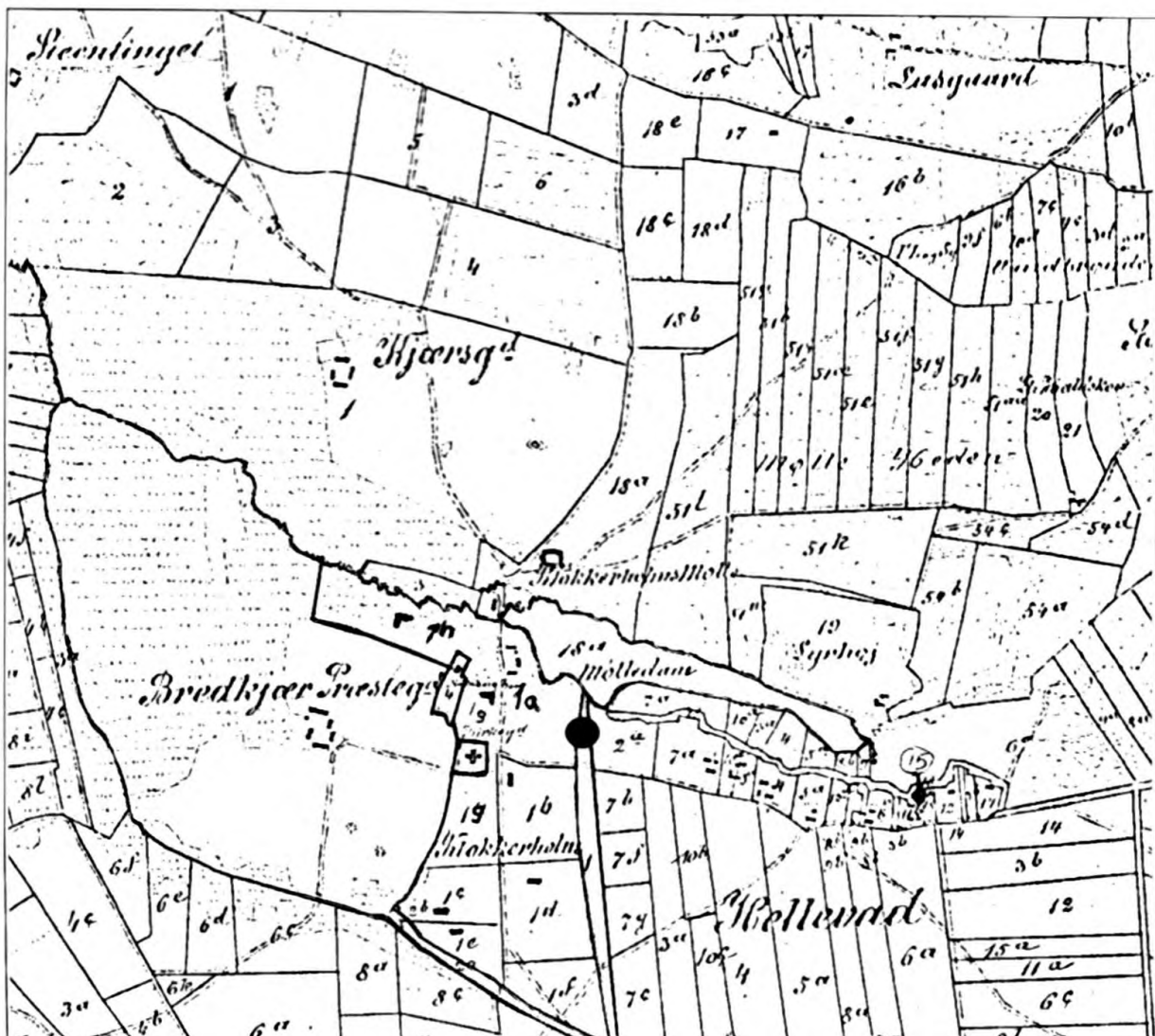
## »Holmen« Klokkeholm

Gamle sagn eller overleveringer fortæller, at »Klokkeren« i fordums tider boede på Holmen og deraf fremkom så navet: Klokkeholm, hvor Hellevad kirke, Bredkær præstegård og gården »Klokkeholm« i ældre tider var eneste bebyggelse. I 1690 opførte degnen Christen Rasmussen et hus på præstegårdens jord, og det er formodentlig dette hus, der allerede fra ca. 1725 bar navnet Kronborg. (se matr. nr. 4).

Sognets stridbare præst, Peder Kjeldsen Paludan, påstod sig råderet over huset, og han nægtede i 1737 den nyansatte degn, Ole Hortulan, bosættelse her. Hortulan måtte herefter tage til takke med en lejlighed hos Villum Christensen i gården Klokkeholm.

Sognet var i årene fra 1737 uden degnebolig, men efter at degnene fra 1742 blev pålagt også at virke som skoleholdere, blev der øst for Hellevad kirke på præstegårdens mark ca. 1743 opført et nyt degnehus - den såkaldte degneskole. Dette var altså Hellevad pastorats første skole.

Degneskolens beliggenhed er markeret med •) på matrikelkortet fra 1844.



På matrikelkortet fra 1844 er Klokkerholms udstykning i 1858 indtegnet med undtagelse af matr. I g og matr. I h. Matrikel nr. 4 er Kronborghuset.

Til læserens orientering har bogens forfatter påtegnet de første udstykkede ejendomme samt Møllegården.

Med • er markeret det sted på præstegårdens mark, hvor Degneskolen formodentlig blev opført i 1743. Den blev vist omkring 1808 flyttet til matr. nr. 2 i Høllvad. På matr. nr. 15 i Høllvad var fattighuset beliggende.

## »Holmen« afgrænsning

»Holmen« afgrænsedes af Mølledammen, Klokkerholm møllebæk, Bredkær mose, Kærsigen og Drøvten. Drøvten, der dannede skel mellem Klokkerholm og Lembs marker, var nærmest en grøft, ad hvilken præstegårdens kreaturer blev drevet ud på fælleden.

Drøvten var omgivet af hegn og diger, hvilket navnene: Digehuset og Digesminde vidner om.

## Klokkerholm som centrum

Med de 5 lokaliteter: Kirken, Præstegården, gården Klokkerholm, Kronborg og Degneskolen samt Klokkerholm Mølle, der var beliggende umiddelbart nord for »Holmen«, er det klart at »Holmen« var et centrum i sognet.

Da loven om landkommuners tilblivelse påbød, at pastoratets sogne: Hellevad, Hellum og Ørum fra 1842 skulle være een kommune, blev det første kommunevalg i 1841 således nærmest som en selvfølge holdt på gården Klokkerholm. Inklusiv Møllen var der på »Holmen« i 1840 i alt 40 beboere.

Sognepræsten Niels Hansen Wacher, som muligvis var med til at starte hospitalet (Fattighuset) i Hellevad omkring 1819, var uden direkte valgt selvskrevet medlem af det nyoprettede forstanderskab fra 1842.

Wacker, som døde 71 år gammel i 1847, er vist den næstsidste af sognets præster, der er begravet på Hellevad kirkegård. Hans gravsted er stadigvæk bevaret. Den sidste præstebegravelse er pastor Chr. V. Nielsen, der døde i 1988.



# Hellevad kirke

Den gamle *Hellevad kirke* blev tillige med det uden for kirkediget beliggende, nu omtalt som kirkepladsen, et centrum i den nyopståede by *Klokkerholm*.

Det skyldes vel kun en tilfældighed, at kirkepladsen kun blev bebygget med et hus - nemlig det i 1910 af Vilhelm Larsen opførte cykelværksted. Dette hus blev efter mange genvordigheder og manglende vedligeholdelse nedrevet og erstattet af et nyopført ligkapel i 1936.

Kirkepladsen blev byens torv, hvor de erhvervsdrivende allerede fra ca. 1917 afholdte årlige markeder.

Hellevad kirke er i et skrift fra 1995 beskrevet af Ole Torp Andersen og skal derfor kun kortfattet omtales.

Kirken lå i lighed med næsten alle gårde og huse i Hellevad sydsogn i 1700-årene under hovedgården *Klausholm*, der ejedes af Peder Mathiasen Steinfeldt og hustruen Dorthea Gundersdatter Thorup. Det er deres initialer, der siden Steinfeldts 60 års fødselsdag i 1759 har prydet kirkens tårn.

Ovennævnte beretning stemmer dog ikke med den barske virkelighed, for som det ses på fotografiet af kirken, er årstallet 1903 i smedejern opsat på tårnet. Dette årstal sad så vidt vides i 1920 stadigvæk på tårnet.

Hvornår det (igen) er blevet udskiftet med årstallet 1759, kan bogens læsere måske hjælpe det lokalhistoriske arkiv med opklaring af.



*Hellevad kirke ca. 1919. Bemærk præstegården i baggrunden bag klokkestablen og årstallet 1903 der anes på kirketårnet.*

# Orgelbælgtræder

Skolelærer Blåberg fra Allerup var organist ved Hellevad kirke til 1914. Da blev han grundet tuberkulose afskediget i lærerembedet. Herefter overtog Anna Mortensen, som boede i Aldersbo, hvervet som organist.

Samtidig virkede Jens Chr. Madsen, *Jens Paradis*, til en årlig løn af 50 kr., i arbejdet som *bælgtræder*. Denne løn fik han, uden at strejke, i 1917 hævet til 60kr.

## Kirkediget

Kirkediget er selvfølgelig ofte blevet repareret, og det skete således også i 1927, da der skulle anlægges fortov langs Bredkærsvej.

Hellevad - Ørum sogneråd besluttede i 1937 at opføre et nyt kampestensdige omkring kirkegården og uden udgift for kirken. Kommunen ville så i stedet overtage det gamle dige. Dette var opbygget af flækkede kampesten, der som nævnt kunne slåes til skærver til vejmaterialer.

Sognerådsformand, H. P. Grunnet Hansen, mente det ville være en god forretning for kommunen. En mere besindig borger mente dog, at amtet skulle spørges, inden arbejdet blev påbegyndt.

En måned senere meddeler Hjørring amt: Indenrigsministeriet gør opmærksom på, at kirkediget ikke må nedbrydes eller flyttes ved vejforlægninger eller vejudvidelser. Grunnet Hansens ide kunne således ikke realiseres, og så måtte Jens Vejmand i gang med de hårde kampesten.

## Kirkestierne

Sognemenigheden kunne i tidligere tider med rette kaldes for kirkegængere. Før cyklen blev almindelig i 1920'erne, gik folk langvejs fra til kirken. For at forkorte vejen var der mange steder i sognet anlagt kirkestier.

Sognerådsmedlem Anders Olsen fik således til opgave at sørge for, at der ved kirkestien blev lagt et gangbræt med holdestang over åen mellem Roeslund og Lunden.

En ny kirkesti blev i 1890 anlagt fra Kærsigen, men beboerne var utilfredse med dens flytning og klagede til sognerådet. Denne sti blev i forbindelse med jernbanens anlæggelse igen flyttet omkring 1916.

Mange mindes stien, der endnu i 1960'erne var beliggende over skrænten vest for Hellumvej.

# Moderne tider

En af Klokkeholms mest markante personer gennem tiderne, tømrermester Alfred Chemnitz, var hver søndag at finde i kirken under gudstjenesten; men den 10. februar 1929 svigtede han dog.

I sin dagbog skrev han, at han denne søndag hørte gudstjenesten i *Anton's radio*. Anton var hans broder og manufakturhandler Anton Chemnitz.



*Bredkær Præstegård ca. 1918.*

## Bredkær Præstegårds fortid

Bredkær præstegård har uden tvivl eksisteret lige så længe som kirken, og var måske endda allerede i 8-900 årene en storgård.

I 1945 foretog Nationalmuseet en undersøgelse i præstegårdens have, og ved den lejlighed fandt museumsinspektør P. Glob en fortøjningssten og et kampestensfundament, der kunne stamme fra en ældre trækirke eller en borg. Glob formodede, at der nord og vest for præstegården måtte have været et vandområde med en sejlbar forbindelse til Limfjorden.

Globs teori var ikke helt forfejlet. Dette erkendes, efter at arkæolog Torben Nielson fra Vendsyssel historiske museum i 1990 havde udgravet en del af Byrhøj ved Stentinget.

Det kan meget vel have været en stormand herfra, der opførte den formodede borg ved Bredkær.

Torben Nielson mener, at der på Byrhøj i årene mellem 500 og 1000 har eksisteret et bosted, der i en periode i Vikingetiden var en stor handelsby.

Byrhøj var formodentligt inden år 1000 forladt og øde. Måske på grund af den sandfygning, der stadigvæk hvert år hærger i området. Tænkeligt er det, at beboerne flyttede østpå til dalen, hvor de så blev ophavsmænd til landsbyen Allerups opståen. \*

# Ny Præstegård i Bredkær

Den gamle præstebolig fra 1700- årene blev i 1920 erstattet af den nuværende.

Det var bygmester Frederik Chr. Jacobsen, som stod for byggeriet, og det var for øvrigt også ham, som opførte Korslunds stuehus og i 1906: Klokkerholm Brugsforening.

Præstegården var efter Klausholms udstykning sognets næststørste gård helt frem til 1920, da den blev udstykket.

Til præstegården, hvortil der stadig hører landbrug, blev der i 1934 opført en ny forpagterbolig. På et areal tilhørende præstegården på Hellevad Hede, blev der i 1935 opført en anneksgård, der nu fungerer som spejdgård.

På præstegårdens mark blev der i 1920 opført fire landbrugsejendomme, og samtidig blev der anlagt en direkte vej til Damsgård.

## Dysmosen

Bredkær mose omtales i 1600-årene som *Dysmosen*. Det er antageligt et navn efter en her beliggende langdysse. Efter at vandstanden i området faldt omkring år 1000, blev lav området nord og vest for præstegården til fugtige enge, som *Røgelhedegodsets* ejer, Hans Nielsen, underlagde sit gods tillige med enge fra Hallund - og Helligum sogne, for der at kunne bjerge hø til studefedning.

Røgelhede blev overtaget af sønnen Clemen Hansen Slage, som ifølge Peder Dyrskøt var adelsmand.

Slage blev i 1465 fradømt de tilranede engarealer, efter at 24 gamle *dannemænd* havde bevidnet, at engene i 100 år eller så længe mand kan mindes havde henlagt i ukær fri fælled.

Slage var herredsfoged 1480 -1494. Han var en holden mand og skænkede således i 1483 en bøgeskov til Hellevad kirke. Kirkeskoven er således her, ca. 500 år senere, stadig et stednavn for et område nordøst for Allerup.

# Bredkær mose

I mosen blev der gennem flere hundrede år gravet tørv til brændsel, således også i krigsårene 1914-18 og senere. Mosen blev, med henblik på tørvefabrikation, købt af Hellevad - Ørum kommune; men da der opstod tvivl om lovligheden af denne handel, blev amtet spurgt til råds.

Amtet mente, at en sådan handel kunne tillades, men i 1922 krævede kirkeministeriet, at handlen, som jordlovsudvalget havde indgået med sognerådet angående mosen, skulle annulleres.

Mosen måtte ikke frasælges kirkens ejendom, men det kunne dog tillades, at kommunen købte tørvlaget og herfor betalte 1000 kr. for benyttelsen i 1920.



*Marie og Peter Bang i Præstegårdens mose ca. 1920.*



# Gården Klokkerholm

Klokkerholm er en meget gammel gård, som altid har været en af sognets bedste.

I året 1688 nævnes det, at Klokkerholm's jordtilliggende var 40 tdr. - og 6 skæppeland foruden eng og mose.

Gårdens fæstere kendes fra omkring år 1600. Disse fæstere var efterkommere af Jens Pedersen Mørk i Røgelhede og alle rangerede højt i hierarkiet. Det gjorde fæsteren Villum Christensen også. Han boede med hustru og børn i Krabdrup, indtil han i 1732 overtog gården Klokkerholm, der herefter var slægtsgård i næsten 100 år.

I året 1828 overtog Christen Larsen fæstet i Klokkerholm. Han var født i 1787 i Røgelhede og startede 1815 som fæstegårdmand på Kraghedegård. I 1819 overtog han fæstet af Ørvad i Skæve sogn og senere St. Krogdam ved Torslev. Christen Larsens søn og sønnesøn blev ejere af gården Klokkerholm, der så var slægtsgård til 1892.

Christen Larsens børnebørn tog senere »Klokkerholm« som efternavn, - og det var for øvrigt hans sønnesøn: Jens Chr. Ørum, der i 1890 blev Klokkerholm skoles første lærer.



*Klokkerholm set fra nord ca. 1907. Bag Mølledammen ses gården Klokkerholm, og til højre her for skolens lade. Bag møllen ligger Kranborghuset og Grethes høj.*

# Købmand i Klokkerholm

Som tidligere omtalt blev Klokkerholm udstykket i 1858, mens Christen Larsen endnu var fæster her. Hans søn Niels Chr. Christensen, blev ejer af Klokkerholm og gift med møllerens datter: Mette Kristine. Efter faderens død i 1874 arvede Mette Kristine og hendes fire søskende møllen, som de videredrev med Niels Chr. Christensen som forpagter, indtil han døde i 1880, 47 år gammel.

Den 43-årige enke Mette Kristine, som endnu havde fem ukonfirmerede børn, startede efter mandens død i 1880 købmandshandel i Klokkerholm. Samtidig drev hun med hjælp af den 16 årige søn Christen Klokkerholm mølle. I 1888 overtog denne søn Christen Klokkerholm gården, hvor han også virkede som hjemmeslagter. Meget kød og flæsk blev transporteret til Aalborg, hvor det blev solgt på torvet.

Christen, der nu havde efternavnet Klokkerholm, flyttede senere til Brønderlev, hvor han blev kroejer. Forinden havde han i 1892 solgt gård og købmandshandel til Carl Gregersen, som i 1895 videresolgte Klokkerholm og gårdens mølleandel til den daværende mølleforpagter Therkild Chr. Simonsen. Han var herefter ejer til 1899.



*Klokkerholm 1997. Bemærk navnet på husets gavl.*

Fra 1899 var Ole Chr. Jørgensen ejer af gården KJokkerholm, hvorfra han i 1802 solgte byggegrunde til forsamlingshus og et nabohus: Hellevadvej 1. I 1903 solgte han resten af gården til snedker Thomas Chr. Christensen. En enkemand fra Træholt i Allerup bakker.

Hans svigersøn, der også hed Thomas Chr. Christensen, (Thomas Glindvad) blev gift med Maren, og de overtog i 1913 hendes hjem Klokkerholm.

Maren og Thomas »Klokkerholm«, der blev hans kaldenavn, overdrog i 1944 gården Klokkerholm til sønnen Laurits Klokkerholm, der 1957 solgte den til Knud Andersen.

Knud var i 1960'erne byens skraldemand (renovationen). Senere blev han mejeriets leverandør af mælk til borgerne i byen, hvor hans kaldenavn nu blev »Knud Mælkeemand«.

Knud og hans kone Kirsten har gennem årene frastykket en del parcelhusgrunde. Tilbage af den gamle gård er der nu kun et mindre husmandssted, men navnet »Klokkerholm« på husets gavl vidner stadigvæk om tidligere storhed.

## Købmænd og Brugsforening

Hvor Klokkerholm Storkøb »Favør« nu er beliggende på adressen: Borgergade 1, lå der tidligere en landbrugsejendom på matr. nr. 1 b, der blev udstykket fra gården Klokkerholm i 1859. I ejendommen boede Niels Chr. Nielsen til ca. 1869. Her blev den overtaget af Christen Olesen, der 1883 solgte den til Therkild Chr. Simonsen.

Therkild overtog forpagtningen af Klokkerholm mølle, men blev dog boende på ejendommen indtil året 1895. Her købte han gården Klokkerholm med mølleandel af købmand Carl Gregersen, der samtidig overtog Therkilds ejendom.

Gregersen havde siden 1887 drevet købmandshandlen i gården Klokkerholm, som han blev ejer af i 1892. Forretningen blev 1895 flyttet til den nykøbte ejendom.

I forbindelse med denne handel underskrev Therkild en tinglyst deklARATION, hvori han fraskrev sig selv og kommende ejeres ret til på matr. nr. 1 a Klokkerholm at drive købmandshandel fra ejendommen uden samtidig samtykke fra Carl Gregersen eller eventuelle senere ejere af hans ejendom på matr. nr. 1 b, Klokkerholm.

Straks efter at Carl Gregersen havde overtaget ejendommen, opførte han en ny beboelse og købmandsbutik. Landbruget videredrev han ved siden af helt op til 1912, og det ses, at han dette år var mælkeleverandør til Klokkerholm Andelsmejeri.



*Hellevad Forsamlinghus og købmand Gregersens butik.  
Til højre herfor lå hans landbrugsejendom,  
matr: 1 b indtil ca. 1912.*

På grund af ejendommens nære beliggenhed skulle han selv levere mælken. I tiden fra 1898 til 1912 solgte Gregersen en del byggegrunde fra langs den nuværende Borgergade. I 1911 solgte han det meste af den resterende landbrugsjord til Jens Chr. Madsen: "Jens Paradis," der opførte en mindre ejendom på noget af arealet. (Toftelundsgade 12). Ejendommen, kaldtes »Toftelund«, og vejen til denne ejendom kaldtes i mange år: »Paradisvejen«.

Den virksomme og fremsynede Carl Gregersen drev en stor forretning, indtil han pludselig døde i 1913, kun 52 år gammel. Hans enke, Anne Kirstine Olesen, solgte herefter forretningen til Hellevad og omegns Brugsforening, der nu genopstod efter et par års »braklægning«.

## »Svenskhuset« Klokkerholm mark

Matrikel nr. 1 d, som blev udstykket fra Klokkerholm-gården, blev i 1860 købt af de nygifte unge: 27 årige Søren Jensen fra Tolstrup og den 22 årige Elsebeth Jacobsdatter fra Katholm. På matriklen lod de opføre en landbrugsejendom. Stedet hvor Grethe og Ole Torp i dag bor.

Efter »Svensk Søren« overtog Anders Chr. Jensen og hustru Inger Marie Hansdatter Brolin i 1870 ejendommen. Inger Marie, som Alfred Chemnitz kender og beskriver fra barndomsårene og kalder »Svensk Inger«, var født 1827 som datter af smeden: Hans Andersen Brolin i Svensk-huset på Kærsgårdmark, (nu Granly) og som Inger Marie og Anders Chr. Jensen ejede fra 1854 til 1870.

Hos Anders Chr. Jensen startede den unge 31 årige Jens Sørensen i 1892 købmandsforretning. Fra 1895 var han ejer af ejendommen, men et par år senere blev han erklæret konkurs. Ejendommen blev herefter gennem fogedretten solgt til Laurits Andersen.

Laurits Andersen udlejede forretningslokalet til Hellevad og Omegns Brugsforening, der her havde butik, til ejendommen nedbrændte i 1906. Med den forsvandt også navnet, »Svenskhuset«.

Laurits Andersen opførte en ny ejendom tæt ved Landevejen (nu Borberggade), og her boede han med familien til 1913.

## Hellumvej nr. 53

Landbrugsjorden til ejendommen matrikel nr. 1 c, som nu ejes og b~boes af Randi Jensen, blev 1859 udstykket fra gården Klokkerholm og solgt til Søren Jensen (»Svensk Søren«). Han videresolgte samme år til Christen Andersen, »Hedeborn«.

Christen Andersen og hustru Christiane Kaalund lod opføre bygninger til et lille landbrug, der blev solgt i 1868. Herefter fl ytrede parret til Digehuset i Lemb, hvor Christen døde i sommeren 1870, 59 år gammel. Hustruen Christiane døde i 1881, 73 år gammel og blev begravet på Dronninglund kirkegård. Hun var i øvrigt datter af skoleholder Christian Kaalund i Bolle.

Den næste ejer af ejendommen, Niels P. Andersen, solgte i 1869 ejendommen til Gjertrud Marie og Hans Peter Jensen.

Fra 1907 var svigersønnen: Jacob Laurits Jørgensen ejer af ejendommen, til hans far »Skryt Marinus« overtog den i 1910.



Marinus videresolgte i 1912 til brødrene Thomas Mathinus og Jens Peter Chr. Møgelmoose. I 1914 var Thomas Mathinus Møgelmoose enejer. Samme år lod han opføre nyt stuehus, og herfra drev han murervirksomhed, indtil han i 1918 overtog Klokkerholm Hotel.

Af senere ejere kan nævnes: Christen Søndergaard »Sames Christian«, »Bette Christian«, og hestehandler Laugo Jensen.

Fra omkring 1950 overtog Kirstine og Johannes Thorup Jensen ejendommen, hvor Kirstine boede som enke til 1980. Johannes døde i 1976, og da han ikke havde børn, arvede hans søsterdatter Gudrun's to døtre: Inger og Randi Jensen ejendommen.



*Billede fra perioden 1918-1922 mens Christen Søndergaard var ejer.  
Til venstre for gangstien lå tidligere ejendommen matr. 1 e.*

# Matrikel nr. 1 e

Umiddelbart syd for Christen Andersen's ejendom, Hellumvej nr. 53, opførte broderen Anders Andersen »Hedeborn« og hans kone Karen Marie Christensen en mindre landbrugsejendom, også udstykket fra gården Klokkeholm i året 1859.

Da Anders døde i 1878, solgte hans enke, Karen Marie, ejendommen til Christen Andersen's søn: Anders Chr. Christensen, »Hedeborn« og hans hustru: Kirstine Marie Andersdatter, der på egnen var bedre kendt under navnet: »Stine Huust«.

Anders og Stine »Huust« købte i 1883 Digehuset på Lemb mark. Herfra drev de jorden på begge ejendomme. Anders brugte stude som trækdyr og det fortælles, at disse dyr ofte løb løbsk fra ham. Efter hans død solgte Stine Huust ejendommen og flyttede senere til brorsønnen Adolf Christensen på Bredkærvej, hvor hun døde i 1931, 85 år gammel.

Fra 1903 var Thomas Larsen ejer af ejendommen, og fra matriklen 1 e frasolgte han frem til 1907 fire parcelhusgrunde på vestsiden af den nuværende Borgergade.

Ejendommens bygninger er formodentlig blevet nedrevet i 1916 i forbindelse med anlæg af den nye jernbane.



*Det er uvist, om den på billedet viste ejendom, Digehuset, lå nord eller syd for Drøvten. Måske lå den på matr. nr. 1 e. Den gamle kone er Stine Huust, og den unge kvinde er Adolf Christensens hustru.*

# Gården Agerbæk, matrikel nr. 1 h

Gården Agerbæk på Klokkerholm mark blev så vidt det kan udforskes, opført i 1863 af Mads Nielsen, der i 1859 blev gift med Christen Larsens datter: Kirstine fra Klokkerholm.

Mads Nielsen overtog efter faderens død i 1874 Møllegården. Hans søster og svoger: Johanne Marie og Jørgen Chr. Jensen (Jørgen Kronborg) overtog Agerbæk. De havde forinden boet i ejendommen Kronborg, og her fra stammer hans tilnavn.

Jørgen Kronborg døde i 1878, 36 år gammel, men hans enke Hanne Kronborg videredrev herefter Agerbæk. Fra 1905 boede hun sammen med sønnen, Chren Kronborg i et nyopført hus i det sydlige Klokkerholm.

Agerbæk blev i lighed med skoleejendommen først lovligt udstykket fra gården Klokkerholm i 1890.

Hanne og Anders Jensen (Anders Agerbæk) der i 1905 overtog gården, flyttede i 1915 til Hellevad Østergaard. De havde forinden solgt Agerbæk til Christian Andreas Nielsen. (»Bette Christian«) Han videresolgte i 1917 til Jens Marinus Sørensen.

Den næste ejer, Hans Peter Grunnet-Hansen overtog i 1923 gården Agerbæk efter 10 år ved militæret, sergent ved fodfolket. Han var søn af lærer Hansen på Klokkerholm skole og blev gift med lærer Søren Jensens datter, Dagny, fra Hellevad skole.

Grunnet-Hansen var en meget udadvendt personlighed. Han var således medlem af sognerådet fra 1929 og blev senere sognerådets formand.

Sammen med Alfred Chemnitz kæmpede han i 40-erne for Mølledammens genetablering.

Grunnet-Hansen deltog i mange foreninger som bestyrelsesmedlem og er også den person, der i længste periode har virket som menig medlem og formand for Klokkerholm Håndværker- og Borgerforening.

Efter Grunnet-Hansen blev gården Agerbæk i 1979 overtaget af murermester Knud Thomsen, der moderniserede ejendommen og opførte en ny lade, inden han i 1993 videresolgte til den nuværende ejer: Frede Pedersen.

## **Per Bø'ker, matrikel nr. 1g**

Landbrugsejendommen, som Hellevad Ørum sogneråd i 1889 købte til skolebygning af Peder Christensen (*Per Bø'ker*), var foruden landbrug også bødkeri. Bygningerne var blevet opført i 1863.

Per Bø'ker, født i Kvindbjerg i 1823, blev året 1859 gift med mølleren Niels Madsens datter, Helene. Efter faderens død i 1874 var hun medejer af Klokkerholm mølle.

## **Kranborghuset, matr. nr. 4**

Fra 1871 var Jørgen Chr. Jensen (Jørgen Kronborg) husmand på ejendommen Kronborg. Jørgen, der var født i Hollensted, blev i 1866 tjenestekarl på Klokkerholm mølle hos Niels Madsen, hvis datter, Johanne Marie, han senere blev gift med.

Inden Jørgen og Johanne overtog Kronborg, boede de i Hallund sogn, hvor datteren, Johanne Jørgine, fødtes i 1869. Senere fødtes sønnerne: Jens Christian, Niels og Chren, der alle med tilnavnet: Kronborg blev kendte personer i Klokkerholm.

I 1873 døde mølleren Niels Madsen. Herefter overtog hans søn Mads Nielsen i 1874 Møllegården. Mads havde hidtil boet på Klokkerholm "mark" - og det må have været på gården Agerbæk, som han i så fald opførte i 1863.

Efter at Mads var flyttet til Møllegården, overtog svogeren Jørgen Kronborg gården Agerbæk. Her døde han i 1878, 36 år gammel.

I lighed med gården Agerbæk forblev også Kronborg i familiens eje. Først i 1874 blev ejendommen overtaget af afdøde møller Niels Madsen's ugifte datter: Christiane.

Hos Christiane i Kronborg kom hendes mor: Johanne Mathiasdatter senere på aftægt og her døde hun i 1886.

Få måneder senere døde også Christiane kun 44 år gammel og stadigvæk ugift.

## **Kronborgskolen**

I året 1887 overtog Hellevad-Ørum kommune Kranborghuset. Efter en mindre ombygning blev dette så de efterfølgende to år brugt til skole. - Kronborgskolen omtales efterfølgende mere udførligt i afsnittet om Hellevad sogns skoler.

## »Munk-Grethe«, Kronborgs sidste ejer!

Kronborg blev i 1890 købt af den 65-årige enkemand, Jens Andersen, (Munk Jens) der i mange år havde ejet ejendommen Trøgdrup Nørgård.

Hans 30-årige tjenestepige, Margrethe Sørensen, (Munk Grethe) flyttede med ham til Kronborg. Her virkede hun som husholderske, indtil Jens Andersen døde i 1901.

Fra 1901 var Munk-Grethe så ejer af det lille husmandssted, Kronborg, og hun videredrev det herefter i mange år.

Hun var lidt af en original, men ellers en rar gammel kone. Dette fortæller Mallin Tolstrup Nielsen, der var født på Møllegården i 1901. Mallin besøgte ofte Munk-Grethe i Kronborg, især til Sct. Hans. Da lavede hun bål på gravhøjen til stor glæde for områdets børn.

Munk-Grethe forblev ugift, på trods af, at hun havde født to døtre: Kristine Marie Sørensen i 1881 og Jensine Caroline Kirstine Sørensen i 1887. Den ældste datter, Kristine Marie, blev gårdmandskone i Melholt, og hos hende boede Munk-Grethe sine sidste leveår til hun døde, vist nok i 1940.

Munk-Grethe: Margrethe Sørensen blev begravet på Hellevad kirkegård nær den gravhøj, der fik hendes navn: »Grethes Høj«.



*Foran Kranborghuset ses »Munk-Grethe« med sin ko, som hun tog med til Melholt, hvor de begge døde. Huset blev nedrevet ca. 1942.*



*Klokkerholm vind- og vandmølle ca. 1914.*

## **Klokkerholm Mølle- og Møllegård**

Den gamle mølle og møllegård ejedes fra 1846 af skomager Niels Madsen og hustru Johanne Mathiasdatter, der tidligere havde haft et par andre møller i Vendsyssel.

Møllerne blev dengang som regel rige folk, og det var nok ingen undtagelse for Niels Madsen, der i 1862 lod opføre en vindmølle oven på vandmøllen.

Efter Niels Madsens død i 1873 blev Møllegården overtaget af sønnen Mads Nielsen, der arvede møllen sammen med sine fire søstre: Helene, Mette Kristine, Johanne og Kristiane.

Mads Nielsen, der var gift med Christine fra Klokkerholm, havde forinden i ca. 10 år boet på Klokkerholm Mark.

Mette Kristine og hendes mand: Niels Chr. Christensen, som boede på gården Klokkerholm, var forpagter af Møllen fra 1874 til 1883.

# Ny Mølleforpagter

Den nye mølleforpagter, Therkild Chr. Simonsen fra Jetsmark, boede fra 1883 i en ejendom på Klokkerholm Mark, (Borgergade nr. 1) men i 1894 købte han gården Klokkerholm samt de tilhørende mølleandele, som han i 1899 solgte videre til Anton Guldberg Rasmussen.

Mads Nielsen overdrog i 1895 Møllegårdens andele til datteren Mette Marie, der døde i 1913.

Gennem 1800-årene var der ingen beboelse ved Møllen, så det må antages, at Møllehuset blev opført i 1899 af Anton Guldberg Rasmussen.

Klokkerholm Mølle blev 1902 købt af Lars Chr. Nielsen, der tidligere havde ejet Nr. Ravnstrup Mølle og Møllegård i Ørum sogn. (Senere omtalt som Lars Korslund.)

Mølleren var sønnesøn af Knud Nielsen Flensted, som i 1811 blev gift med Marie Larsdatter Holst fra Korslund.

Han blev i 1892 gift, 37 år gammel, med den 12 år yngre Mariane Olsen, der fødte ham fire børn. Ulykkeligvis for familien døde alle. Knud Flensted Nielsen døde 5 år gammel i Ørum. Den 13-årige Ane Nielsine og den 4-årige Marg faldt i 1905 gennem isen på Klokkerholm Mølledam og druknede.

I 1909 fik de yderligere en søn, der på ny fik navnet: Knud Flensted Nielsen. Han døde samme år.

## Uldspinderi i Møllen

Da mølleriets afkast efter Lars Chr. Nielsen's mening ikke var tilfredsstillende, ombyggede han i 1905 møllen til uldspinderi. Hertil fik han udstedt næringsbevis den 14. juni 1905.

Samme år antog han som hjælp til omstillingen uldspinder P. J. Espe fra Holstebro, der med kone og 3 skolesøgende børn flyttede til Klokkerholm, hvor familien boede til 1908.

## Mølledammen tørlægges

Lars Chr. Nielsen var vel kørt træt af mølleriet, da han i 1914 solgte vandkraften og Mølledammen for ca. 13000 kr. Vandet blev lukket ud af dammen, og de omkringboende lodsejere overtog de hermed tørlagte eng arealer.

Tømrermester Alfred Chemnitz købte i 1917 vindmøllen til nedbrydning, og i 1918 fjernede han vandhjulet. Mølledammen blev efter flere forsøg, bl.a. i 1940, genskabt i 1979.





*Sommeren 1914. Sidste fisketur på Mølledammen inden den tørlægges.  
Fra venstre: Pastor Gamborg, fotograf Adolf Christensen, malermester  
Jens Jensen og (?) tømrer Christiansen.*



*Møllehuset ca. 1950.*

# Møllehuset

Tilbage af den gamle mølle var der nu kun Møllehuset. Her boede Lars Chr. Nielsen formodentlig indtil 1921, da det blev solgt til Niels Chr. Nielsen fra Hellevad Østergård.

Herefter havde huset flere ejere, indtil Christen Christensen Sølvkær overtog det i 1947. C. C. Sølvkær fik i 1948 overbygget ejendommen med en etage og indrettet med flere udlejningslejligheder.

Huset blev omkring 1975 købt af Dronninglund kommune og jævnet med jorden. Forinden havde nogle mennesker dog forsøgt at lave et kollektivt hjem i det gamle Møllehus.

# Møllegården



*Møllegården ca. 1898. Niels Chr. Nielsen og hustru Mette Kirstine med deres børn ved mølledammen.*

Som indledningsvis omtalt, overtog Mads Nielsen i 1874 Møllegården, hvor han døde 65 år gammel i 1898. Sønnen Niels Christian Nielsen, der i 10 år havde været ejer af et par ejendomme på Kjærsgårds Mark overtog samme år Møllegården. Her døde han, 48 år gammel i 1907. Hans enke, Mette Kirstine Pedersen, der var født på Kirkegård i Hellum, videredrev med sønnernes hjælp Møllegården, indtil sønnen Valdemar i Oktober 1913 fik skøde på gården.

Valdemar havde store planer med Møllegården. Han indrettede straks en ny storstue. I 1913 fik han Møllemarksvejen flyttet længere mod vest for at give plads til en ny stald. Senere fik han også opsat en mølle på laden.

I 1918 solgte Valdemar fødegården, og samtidig købte han Søndergård i Hellevad, hvor han 29 år gammel i 1919 døde af den Spanske syge. Forinden havde hans kone Alma født ham seks børn.

*Møllegården brænder:* Handelsmændene Valdemar Lohse og købmand Overgård, der begge boede i Klokkerholm, fik i juli 1918 papirer på Møllegården. Med undtagelse af stuehuset brændte den for dem samme år i september måned.

Lohse og Overgård fik opført nye bygninger, hvorefter de solgte gården til Sine og Harald Christensen, der herefter var ejere til 1952.

*Inger og Thomas Elholm:* Den 62 tdr. land store Møllegård blev i 1952 købt af Inger og Thomas Elholm. De havde forinden, siden 1946, ejet Pallisgårdminde ved Gandrup. De var dog begge født i Hellevad sogn. Inger i Klausholm og Thomas i Landvad.

Thomas har som ejer af Møllegården og borger i Klokkerholm været en meget udadvendt personlighed. Han har virket i det lokale foreningsliv og har været medlem af både byråd og amtsråd.

Møllegården blev i 1987 overtaget af Birgit Bang og Vagn Kjeldsen.

# Skolerne i Klokkeholm

Omkring året 1743 blev Hellevad pastorats første skole, Degneskolen, startet på Klokkeholm lidt øst for Hellevad kirke på et areal tilhørende præstegården. Degneskolen kom til at bestå frem til 1847, da en ny skole opførtes på Lemb mark.

Den sidste degn, Jens Peter Palmer, der betegnede sig selv som skolelærer og kirkesanger, virkede i Degneskolen til 1843 og var da 73 år gammel.

Palmer flyttede i 1846 til sin søn, Poul Palmer, der boede i Gaaser. Her døde han den 22. maj 1855. 85 år gammel.

## Skolen i Lemb

Ved Hellevad skole på Lemb mark var Anders Hansen lærer fra 1847. Han må dog forinden have virket i Degneskolen fra 1843.

Anders Hansen blev afløst i lærerembedet af Søren Jensen i 1885. Dengang var der grundet stor befolkningstilvækst i perioder langt over de ved ene-lærerembede tilladte 100 elever på skolen.

Derfor opfordrede provsten allerede i 1880, at man oprettede en ekstra skole i Hellevad sogn, men sognerådet, der på daværende tidspunkt ikke var indstillet på nyt skolebyggeri, konstaterede, at elevtallet nu var mindre end de 100 elever, og skulle det ske igen, at elevtallet oversteg de tilladte 100, så kunne der henvises til Sdr. Ravnstrup- og Ørum skoler. Herefter skete der så ikke mere i sagen før 1888.

# Kronborgskolen

Provst Blikfeldt Dronninglund ønskede i 1888 en erklæring vedr. skolesagen i Hellevad. Sognerådet svarede hertil, at der i Kronborghuset var indrettet lokale til skole og en lejlighed til en lærerinde. Hun var antaget til en årlig løn af 300 kr. Hertil dog fri bolig og ildebrændsel.

Lærerinden var forpligtiget til een gang ugentlig at undervise i Ørum. Eleverne var pigerne fra Sdr. Ravnstrup- og Ørum skole, og faget var håndgering. Samme fag skulle hun også een gang ugentligt undervise i på hjemmeskolen, Kronborgskolen. Hertil kom så pigerne fra Hellevad- og Allerup-skole.

Forinden Kronborghuset blev taget i brug som skole, fik det en sparsom ombygning, men da lærerinden ikke var tilfreds med opvarmningsmulighederne, vedtog sognerådet i 1889 at anskaffe to nye kakkelovne til »Pigeskolen« i Klokkeholm.

Skoledirektionen for Dronninglund herred meddelte herefter den 10. juni 1889, at lærerindens løn skulle hæves til 450 kr. om året. Hertil skolepenge og ekstra godtgørelse for privat undervisning i håndgering inden for hendes skole.

Skolen var i øvrigt i brug, frem til året 1891.

# Klokkerholm skole

Den 23. august i 1889 var sognerådet samlet til møde i Kronborg skolen. Her blev det vedtaget at købe Peder Christensen's ( Per Bø'ker) landbrugsejendom for 5000 kr.

I forbindelse med denne handel viste det sig, at ejendommen aldrig var blevet udstykket fra gården Klokkerholm. Det blev dog hurtig ordnet. Landinspektør Seeul fra Sæby klarede denne lille detalje for en pris af 125,15 kr.

I ejendommen skulle Klokkerholm skole nu indrettes. Forinden skulle der opføres en ny bygning indeholdende klasselokale og lejlighed til læreren.

Thomas Johansen, Krabdrup teglværk, fik leverancen af 40.000 stk. mursten til en pris af 2,80 kr. pr. tusinde (i alt 112 kr.).

Ved licitationen blev selve byggearbejdet tildelt sognets daværende bygmester, Frederik Jacobsen, der underskrev følgende betingelser:

*Jeg, undertegnede forpligtiger mig til at udføre 1. klasses arbejde til godtgørelse af 1000 kr. med fradrag af 5 kr. daglig fra 1. juli, til bygningen er færdig.*

Til lærerembedet ved Klokkerholm's nyopførte skole var der 16 ansøgere. Af disse blev den 28-årige Jens Chr. Jensen Ørum ansat fra den 12. december 1890. Jens Chr. Jensen Ørum var søn af Ørum mølles ejer: Jens Severin Jensen.



*Klokkerholm Skole. Bygningen til venstre er opført i 1890. I midten med to skorstene udvidelse fra 1918. Den sidste bygning, gav/bygningen til højre var klar til brug i 1924.*

Der var et stort landbrug til skoleejendommen, og derfor vedtog sognerådet i 1896 at betale 35 kr. til Kjærloddens indhegning. Til de stråtækte stald- og la-debygninger blev der samme år købt 5 læs tag.

Skolebørnenes sommerferie, der da var 4 uger, startede dette år den 8. au-gust.

I sognerådsprotokollen fra 1891, kan ordret læses følgende:

\*) *Raadet gjordes bekendt med, at det regner Ne  
4 Steder på Sønder Side af den Nye Skollebygning  
ve Klaakkerholm Skole, hvelke tages til Efterretning.*

\*) Sognerådets formand: C. A. Kirkegaard var en dygtig mand, men det kneb lidt med stavningen.

Skolen blev udvidet med nye bygninger i 1918 og i 1924 og fungerede her-efter til centralskolen blev taget i brug i 1956.

I forbindelse med vedtagelse af den nye skolelov i 1937, blev elevtallet ved kommunens skoler opgjort således:

Allerup: 34 elever. Dannerhøj: 19 elever. Hellevad: 53 elever.

Klokkeholm: 140 elever. Kraghede: 50 elever. Raunstrup: 53 elever.

Ørum: 56 elever. - I alt 405 elever på de 7 skoler.



*Klokkerholm set fra syd i foråret 1981. Til venstre Øjnes Hellevadlund og cementstøberiet med fabrikations hal og garageanlæg. Bag lægehuset, hallen og centralskolen ses Rosenvænget og idrætspladserne. Til højre skimtes den næsten færdigbyggede børnehave.*



# Træk af Hellevad sogn efter 1842

Fra 1842 var Hellevad-Hellum-Ørum kommune en realitet, og oplysningstiden var snart på hastig fremmarch. Sognene kunne dog stadigvæk nævnes som beliggende norden for lov og ret i det mørke Vendsyssel, langt fra de nærmeste købstæder Sæby og Aalborg, der havde monopol på al handel.

Bønderne i sognet var til dels selvforsynende, men kolonialvarer måtte hentes i købstæderne, indtil den for landsognene så betydningsfulde og samfundsomvæltende Næringsfrihedslov trådte i kraft omkring 1859.

De første tilladelser til købmandshandel i Hellevad sogn blev givet i 1866 til Jens Christensen i Nr. Landvad og til Jesper Christensen i Stamhus på Lemb mark. Købmændene søgte og fik tilladelse til salg af petroleum og brændevin, som var gode salgsvare. Petroleum, fordi petroleumslampen kom på markedet efter 1865, og brændevin, fordi den for mange bønder simpelthen var en uundværlig daglig drik.

Hellevad sogn af grænses mod nord af Roeslund bæk og mod øst af Klausholm Å. Sognet gennemskæres fra øst til vest af Holskovbæk og Klokkerholm Møllebæk og er således delt i to området, der i perioder har haft hver sin sognefoged.

I det ret flade sydsogn ligger foruden Hellevad kirke, Bredkær præstegård og gården Klokkerholm de gamle landsbyer, Hellevad, Lemb og Trøgdrup, hvis bøndergårde, sammen med de gamle enestegårde Store- og Lille Landvad, Katholm, Bastrupdal og Kildedal, indtil 1805 var fæstegårde under hovedgården Klausholm.

Krabdrup var indtil 1833 fæstegods under Kølske i Hallund sogn. Den omtalte ejendom »Stamhus«, er formodentlig opført efter år 1800. Den fik vel navnet Stamhus, fordi sognets jordemor boede her. Senere boede hun frem til 1922 i et syd for liggende hus og derefter i Klokkerholm.

Hellevad sogn er rig på fortidsminder bl. a. i form af gravhøje. I sydsognet er mange af disse beliggende mellem Bredkær og Landvad. Den omtalte gård, St. Landvad brændte i 1940'erne og blev ikke genopført.

Det kuperede nordsogn er rig på landskabelig skønhed. Ved Møllebækken lå tidligere Klokkerholms vind- og vandmølle med mølledam og den gamle møllegård. Nord herfor de gamle enestegårde, Kjærsgård, Stentinget, Korslund og Røgelhede.

Ad den gamle landevej, der via Grevervads bro forbinder Hellevad og Hellum sogne, når vi frem til Korslund skov og Roeslund bæk, som omkranses af smukke og fredfyldte enge. Herude ligger - som en forpost - Bjerregård, der i slutningen af 1700'årene blev opført på Røgelhede mark.

I Røgelhede Møllergård og Østergård var der i 1800'årene gode teglværker. Disse blev i 1911 efterfulgt af Røgelhedegårds teglværk, som med tiden blev en stor arbejdsplads og indirekte årsag til oprettelsen af arbejdsmændenes fagforening.

Peter Bang, som var en af ophavsmændene til den socialdemokratiske forening, var i 1918 formand for landarbejderne. Grundet sit politiske ståsted var det for Peter vanskeligt at få arbejde hos sognets gårdmænd, der omtalte ham som »Kommunist Peter«.

I området omkring teglværket mellem Stentinget, Korslund og Allerup ligger mange af nordsognets gravhøje, og blandt disse de store Kvindbjerg høje, som efter en travetur fra Møllegården ad den kønne markvej over Møllemarken er værd at beskue.

Nord for Kvindbjerg i den kønne Krogdal, hvor St. Nelaus kilde har sit udspring, boede Klaus Stephan Blicher og hustruen Inger i et jordhus fra ca. 1858 og frem til århundredeskiftet. Herfra kan turen gå videre ad Larsgårdsvej og den gamle Røgelhedegårdvej til Allerup.

Allerup, der er nordsognets eneste landsby, var tidligere fæstegods under hovedgården Dybvad, hvorfra gårdene først blev solgt til selveje efter 1855.

Til afløsning af skolen fra 1806 blev der i 1855 opført en ny skole, som ellers var planlagt til opførelse i 1853. Sognerådet fik imidlertid ministeriets tilladelse til udsættelse af byggeret, fordi der først skulle bygges en skole i Hellum.

Børnene fra Allerup skole marcherede formodentlig i 1852 med deres lærer, Ole Wrist Nielsen, til den nærliggende Fjederose bakke, hvor de sammen med mange af sognets beboere var med til at hylde Fr. VII og Grevinde Danner, som på deres rejse gjorde ophold her. Bakken blev i den anledning omdøbt til Dannerhøj.

# Skovene

Selv om skovene ved lov blev fredet i 1806, lå Allerup Bakker på den Jyske Aas endnu i 1852 i vid udstrækning hen som skovles lynghede, men i 1860 købte flere gårdejere i Allerup en del af bakkerne til græsningsareal.

Det kuperede terræn var dog ikke meget beventdt til landbrugsjord og var derfor billigt til salg, da P. B. Scavenius på Voergård fra 1872 købte store arealer i bakkerne, som han lod tilplante. Hans nevø, den senere statsminister, Erik Scavenius, fortsatte efter 1916 skovplantningen.

På Dannerhøj ses en mindesten for Scavenius.

I bakkerne ligger det gamle fortidsminde »Voldene«, som Scavenius gav tilladelse til at frede i 1912.

I Allerup bakker, der var tilholdssted for tattere og rakkere, ligger også Barseldalen, hvor kvinderne formodentlig fødte deres børn. Det var dog ikke her men i Hjertensgård i Allerup, Rakker Frederiks kæreste, Juliane i 1822 fødte deres uægte datter Johanne Cecilie, som blev døbt i Hellevad kirke.

Rakker Frederik og hans nærmeste efterslægt vedblev at være rejsende folk, som ofte havnede i tugthuset. Men noget godt blev der dog af familien. En skoleinspektør her fra Jylland henvendte sig i 1995 til Hellevad-Ørum Lokalhistoriske Arkiv for at få oplysning om sin forslægt, som var Rakker-Frederik.

Øst for Hjertensgård ligger Østergård, hvor de berygtede Allerupdrengene var født i slutningen af 1800' årene, og her boede en af dem, til gården brændte i 1932. Politiet havde især besvær med tre af drengene, der blev dømt for tyveri, gårdafbrænding og mord.



*Allerup set fra Kvindbjerghøje.*

Fra Klokkerholm Møllesø tager vi en tur ad den idylliske, snoede Holskovbækvej forbi Store Holskov, der i tidligere tider var en betydelig gård. Øst for vejens udmunding i Kvindbjergvej ses hovedvejen, som i 1850 førtes gennem Hellevad sogn. Følger vi Kvindbjergvej ca. 100 meter mod vest, ses en smal hulvej, som leder os til gården Obenholt.

Denne smalle hulvej var hovedfærdselsvej, inden hovedvejen blev anlagt i 1850. Fra Obenholt fortsatte vejen op over Fjedermose bakke (Dannerhøj), hvor den ses som hulvej ves for Dannerhøj, Spor af disse gamle veje findes også i sydsognet.

## Dannerhøj festplads

På Dannerhøj købte Sæbykredsens Venstrevælgerforening i 1904 et areal til festplads. Her holdt partiet hvert år i juli måned frem til 1940 store politiske møder - ofte med musik og dans.

Efter 1948 er Dannerhøjfesterne holdt som Grundlovsfester den 5. juni. På festpladsens højeste punkt er der placeret mange mindesten.

*Billede fra en kold Dannerhøjfest.*

*Årstal og personer kendes ikke!*

*(Forrest savværksejer Søren Marius Arentsen og hustru Sofie, savværket leverede strøm til pladsen)*



## Mord i bakkerne

Festet blev der i bakkerne, men ikke alt var den rene idyl. Omkring år 1900 boede de tre letlevende damer, »Boel Hanne«, »Spring Tea« og »Rytter Stine«, i bakkerne, hvor de sammen med »Bette Laurits«, »Den enøjede« og »Den skævbenede« drak og horede.

Et drikkegilde endte med, at »Den Enøjede« i fuldskab dræbte »Den Skævbenede«. Straffen herfor blev senere sat til 5 års forbedringshusarbejde.

Drikkeri var dengang og senere meget almindelig i alle samfundslag. I sognet ses der eksempler på, at velrenommerede gårdmænd drak sig ihjel.

Sognets befolkningstal øgedes i årene fra 1850 til 1920 fra 909 til 1650 personer.

# Tidstavle for Klokkerholm/Hellevad sogn

*Foreninger, institutioner, forsyningsvæsen og anlæg m. m. fra følgende år:*

1842 Hellevad pastorat som kommune  
1847 Lemb skole afløser Degneskolen  
1850 Hovedvej føres gennem sognet  
1854 Ny skole i Allerup. (Første 1806)  
1859 Helligum fraskilles pastoratet  
1859 Gården Klokkerholm udstykses  
1859 Næringsfrihedslov  
1860 Gymnastikplads v. Lemb skole  
1861 Distriktslæge i Hallund for Hallund  
Hellevad, Jerslev, Ørum, Vester-  
og Øster Brønderslev sogne

1902 Forsamlingshus i Klokkerholm  
1906 Ny skole i Allerup  
1907 Gymnastikforening ca. 1907  
1908 Første vandværk i Klokkerholm  
1908 Klokkerholm Andelsmejeri  
1908 Husmandsforening  
1908 Missionshus  
1912 Sparekasse i Klokkerholm  
1913 Skytteforening  
1913 Telefoncentral i Klokkerholm  
1914 Mølledammen tørlægges  
1917 Første bank i Klokkerholm  
1918 Håndværker- og Borgerforening  
1918 Klokkerholm Idrætsforening  
1918 Klokkerholm Afholdshotel

1940 Kommunekontor og kærner  
1942 Udvidelse af idrætsplads  
1945 Husmoderforening  
1947 Bibliotek  
1947 KIF's Klubhus  
1947 Dyrslæge i Klokkerholm  
1948 Grundejerforening  
1948 Læge i Klokkerholm

1970 Kommunesammenlægning  
1975 KIF's Venner  
1976 Lystanlæg sløjfes, stadion udvides  
1979 Møllesøen genetableret

1842

1866 Sognets første købmænd  
1871 Fattiggård i Ørum (Sdr. Raunstrup)  
1872 Fattighus i Hellevad nedlægges  
1873 Skole i fattiggården.  
1879 Sparekasse i Allerup skole  
1888 Kronborg skole  
1890 Klokkerholm skole  
1890 Afholdsforening, Aldersrente  
og sygekasse fra ca. 1890  
1898 Brugsforening  
1899 Dannerhøj skole

1902

1918 Klokkerholm skole udbygges i  
1918 og 1923  
1920 Ny præstebolig  
1922 Jordemoder i Klokkerholm  
1922 Husflidsforening  
1922 Gadebelysning (generator)  
1924 Jernbanen indvies  
1924 Transformatorforening  
1928 Ny skole i Lemb  
1929 Forening »Julens glæde« 1933  
Socialkontor i Klokkerholm 1934  
Jagtforening  
1934 Første gade asfalteres  
1935 Teknisk forberedelsesskole  
1938 Genforeningssten på kirkepladsen  
1938 Lystanlæg og Idrætsplads

1940

1948 Frysehøus  
1948 Alderdomshjem i Klokkerholm  
1949 Nyt kommunekontor indvies  
1950 Jernbanen nedlægges  
1956 Centralskole i Klokkerholm  
1966 KSF (Skøjteløberforening)  
1967 Fjernvarmcentral  
1969 Klokkerholm Samvirke

1970

1979 Idrætshal opføres  
1979 Lokalhistorisk arkiv  
1980 Børnehaven Anemonen  
1986 Børnehaven Kærnehuset

# Foreninger, fester og sammenhold



*Afholdsforeningen blomstrede i årene efter år 1900, og havde, som det ses på billedet fra 1913, mange medlemmer. Tømrmester Alfred Chemnitz, stående på højre flanke foran sit hus, Borgergade 12, kæmpede hele sit liv for afholdssagen.*

*Den 1. januar 1948 skrev han således: Borgerforeningen havde arrangeret nytårsfest på hotellet, men det gik ikke så godt, da nogle havde fået spiritus.*

**Dannerhøjfester:** Efter 1904 afholdt Venstre hver sommer i juli-måned politiske møder på Dannerhøj. Det blev efterhånden til store folkefester med musik og dans.

Med bilismens fremmarch kom der mange folk langvejs fra til Dannerhøjfesterne i tiden efter 1918. Det gjorde der også den 8. juli 1920 (to dage før kong Christian den 10. på den hvide hest red over grænsen). Inden Genforeningsfesten havde borgerne i Klokkeholm skaffet sig Dannebrog og flagstang.

I krigsårene 1940-1945 var festlighederne indstillet, men allerede den 25. juli 1945 startede man på ny. Ved festen i 1946 talte daværende statsminister Knud Kristensen.

**Hellevadfester:** Venstres Ungdom arrangerede gennem mange år i juni måned de såkaldte Hellevadfester med mange unge deltagere fra hele Midtvevdsyssel. I mange år holdtes festerne i Søren Andersen's bakker syd for Hellevadvej, men i 1934 blev der lavet en ny festplads i Lyrhøjs plantage.

Efter krigsafslutningen i 1945 fandt Hellevadfesten sted den 1. juli i Søren Andersen's bakker, og her var den også i 1948, men da var de gamle traditionelle fester så småt ved at ebbe ud.

**Grundlovsfest:** Den 5. juni 1929 var der Grundlovsfest på Klokkerholm hotel, og i 1945 arrangeredes der den 5. juni en kombineret Grundlovs- og frihedsfest i anlægget ved fodboldbanerne. I årene herefter fandt festerne sted på Dannerhøj.

Borgerne i Klokkerholm var stolte af deres by, og det resulterede i et godt sammenhold. Gennem mange år drog de således i samlet flok til Skelbøgen ved Endelt, hvor de spiste og legede.

Pinsedag, den 27. maj, 1917 var der mange her fra byen i skoven ved Endelt. Vejret var godt og det var en dejlig tur, skriver Alfred Chemnitz, og som det fremgår af billedet, var der også i 1918 mange festklædte deltagere.

I 1920 havde man lejet lastbilen fra Hjallerup til at transportere alle 27 voksne og børn til Skelbøgen. Senere år var det Ernst Pedersen, der med sin lastbil stod for persontransporten.



*Klokkerholm Pinsetur til Skelbøgen 1918.*



**Skytteforeningen:** I 1913 stiftedes Klokkerholm Skytteforening, som i 1914 etablerede skydebane ved Kjærsgård.

Samme år var medlemmerne til skydning i Hjørring. I 1919 var de til præmieskydning i Hellum, og samme år var seks skytter til amtsskydning i Hjørring. Herfra nåede de først hjem kl. to-nat, men så havde også næsten alle en skyttepræmie, med hjem.

I 1919 var skytterne kørende i bil til skydning i Agersted, og samme år var der præmieskydning i Klokkerholm med efterfølgende skyttebal på hotellet.

I 1920'erne arrangeredes der fugleskydning, men da det efterhånden udelukkende var jagt, medlemmerne interesserede sig for, blev der derfor i 1934 stiftet en jagtforening.

**Husflidsskole:** En husflidsskole, der blev stiftet i 1922, fungerede til efter 1956 i den nedlagte Klokkerholm skole.

**Gymnastik- og Ungdomsforeningen,** som eksisterede i Klokkerholm frem til 1933, var muligvis stiftet i 1901 eller 1906. Af en regnskabsbog fremgår det, at foreningen den 28. nov. 1926 holdt reception med efterfølgende bal på hotellet. Anledningen var måske 20 eller 25-års jubilæum.

Foruden ungdomsballer arrangerede foreningen årlige udflugter, revy, majskebal, julefest og diletantkomedier.

I 1929 spillede: »Den glade skomager«. Her var bl.a. en af de berygtede Allerup drenge aktør. Straks efter tæppefald blev han anholdt og ført bort af politiet.



*Klokkerholm Ungdomsforening på udflugt til Hals den 3. juli 1918.*

**Udflugter:** Søndag den 29. maj 1921 var der fint vejr med lidt vind fra syd, da et halvt hundrede mennesker fra Klokkerholm var på udflugt. Vi kørte med postbilen og lastbilen til og fra Sæby, fortæller afholdsmanden Alfred Chemnitz og fortsætter: *Det var en dejlig dag, blot skæmmet af at en del mandfolk blev til nogle store svin.*

Om en udflugt til Aså og Voerså, arrangeret af Borgerforeningen den 13. august 1944, skriver Alfred Chemnitz: *Vi drikker kaffe i Aså og kører derefter til Voerså, men her var der fyldt med tyskere (Tyske soldater). Vi spiste derfor vores mad i en skov mellem Voerså og Aså. Vi får et par kuler regn på hjemvejen. Der var 66 mennesker med på turen, men da vi nåede hjem kl.22, var der til dels lige mange mennesker og »svin«.*

Maskinhandler Højris Klokkerholm søgte i 1920 kommunen om tilladelse til i sommermånederne at drive beværtning med udskænkning af stærke drikke. Dette skulle være fra en pavillon, som han agtede at opføre i skoven ved Dannerhøj vest for landevejen og festpladsen.

Dette blev af sognerådet anbefalet for et tidsrum af 5 år. Herefter sendte *Dannerhøjområdet* beboere, med Jens Jensen i spidsen, et brev til sognerådet med ønske om, at tilladelsen blev ændret til en afholdsbevilling.

Sognerådet besluttede at henholde sig til vedtagne bestemmelser. Afholdsforeningen gik herefter ind i sagen. Alfred Chemnitz og Niels Kronborg m. fl. travede sognet tyndt for at samle underskrifter på en protestskrivelse. Den blev afleveret til sognerådet, der besluttede at lade amtsrådet tage den endelige beslutning.

Senere blev politimesteren trukket ind i sagen, der endte med, at Højris trak sin ansøgning tilbage.

**Nej!** beboerne ønskede ikke spiritusbevilling til Klokkerholmområdet. Trods mange forsøg lykkedes det da også først i 1953 for Klokkerholm hotel at få en sådan bevilling.

# Klokkerholm Stationsby

I forbindelse med Vodskov-Østervrå jernbanens indvielse den 20. maj 1924, beretter en nordjysk avis: *Vi som har ventet i 20 år - endelig kom du, forkyndte indskriften på en flot æresport, der var rejst på Klokkerholm station, da det første tog rullede ind til perronen.*

*På perronen blev der serveret en forfriskning, hvorefter lærer Vinther Pedersen, formand for Håndværker- og Borgerforeningen, motiverede et leve for banen.*

*Et orkester spillede, mens børn og voksne jublende sang en række fædrelandssange. Klokkerholm var nu en stationsby, og det blev fejret med sang og musik samt fællesspisning af 200 deltagere på hotellet. Citat slut.*

Hotellets ejer, T. H. Møgelmoese gned sig formodentlig i hænderne, for han forventede, at togdriften ville resultere i, at der nu ville komme mange tilreisende gæster til det likviditetstruede hotel. Hertil var Stationsvej anlagt allerede i 1918, mens det grusbelagte fortov dog første var en realitet i 1925.

Klokkerholm's borgere og sognerådet forventede, at jernbanen ville give byen en anseelig aktivitet, fremdrift og udvikling. Ligeledes forventede man stor

transport fra Allerupskovene og fra Røgelhede teglværk, men det blev dog aldrig til nogen stor betydning for banen.

Derimod var der en del transport af svin og slagtekreaturer samt af mergel og kunstgødning. Ligeledes blev der i 30' eme transporteret mange vognladninger kampesten til Klokkerholm Station, hvor arbejdsløse og fattighjælpsmodtagere i kriseårene virkede som stenklovare.

*Underskud og Uro.* Med undtagelse af driftsåret 1924 kørte jernbanen hver år med underskud, hvoraf Hellevad-Ørum kommunes andel udgjorde 17,57%.



*Kæret nord for Klokkerholm.*



*Fra Baneanlægget ved Klokkeholm i maj 1917.*

På en generalforsamling - afholdt i 1926 på hotel Skandinavien i Hjørring - viste baneregnskabet for 1925 et samlet underskud på 42.000 kr. Styrelsen mente dog, at underskuddet var et særtilfælde, og havde derfor i 1926-budgettet kun kalkuleret med et underskud på 15.549 kr.

Hellevad-Ørum kommunes repræsentanter, Jesper og Peter Johansen, mente ikke budgetoverslaget kunne holde, men de ville heller ikke garantere for økonomisk dækning af et evt. større underskud.

Lørdag den 9. april 1927 var sognerådet inviteret til møde på Odd-Fellow Palæet i Aalborg for at drøfte spørgsmålet om dækning af banens underskud eller evt. standsning af banedriften. Der ses intet referat fra dette møde, men togdriften fortsatte i 1927 med et underskud på 43.277 kr., hvilket steg yderligere frem til 1930.

*Modernisering af jernbanen.* For at minimere underskuddet ønskede selskabet, at modernisere driften, bl. a. ved indkøb af en dieselmotorvogn, hvilket skulle give en besparelse på 18.000 kr. årligt. Udgiften til moderniseringen forventedes at blive 160.000 kr. hvoraf staten yder 75% i tilskud.

Samtidig meddelte driftsbestyrelsen, at de årlige lønudgifter fra 1. april var reduceret med 2.600 kr.

Med 5 stemmer mod 3 nedstemte Hellevad-Ørum sogneråd planerne om modernisering af banen, og det gav for alvor uro langs hele linien.

*Amtsrådets inddrages i jernbanesagen.* I 1931 ønskede Vodskov-Østervråbanens bestyrelse en forhandling med Hellevad-Ørum sogneråd angående tilskud til modernisering af banen. Der blev indkaldt til møde på Klokkerholm hotel, og her mødte fra banens ledelse: Driftsbestyreren, amtmand Vulf og Th. Nørgård samt banens lokale repræsentanter, Holst Hansen fra Korslund og Johannes Johansen fra Klausholm.



*Nederst i billedet: Vejen til svinefolden og kommunens garage. Øst for jernbaneskinneerne: Pakhuset og stationsbygningen. Bagest: Snedker Faber's hus, Alfred Chemnitz værksted og villa samt huse på klintevej.*

Mødedeltagerne fandt ingen løsning på problemerne, men man besluttede, at sognerådet skulle indkalde til borgermøde på Klokkerholm hotel den 13. august, med særlig indbydelse til bestyrelser for brugsforeninger og tegl værker samt til alle købmænd og håndværkere.

Efter borgermødet vedtog sognerådet at medvirke økonomisk i den planlagte modernisering af jernbanen på følgende grundlag:

1. Man forlanger, at der arbejdes energisk hen mod, at toget kører ind til Nr. Sundby.
2. At banens personale deltager i banens underskud og får indflydelse på banens ledelse.
3. At samtlige interesserede kommuner går med.
4. At der skabes mulighed for en økonomisk drift.

*Banedriften fortsætter trods underskud.* Sognerådet mente sig vel lokalpolitiske dækket ind ved at fremføre de fire forbehold, selv om disse faktisk var intetsigende. Banen kørte videre med underskud, som i 1939 lød på 59.777,57 kr., hvoraf Hellevad-Ørum kommunes andel var 7.652,88 kr.

I 1933 blev anlægsregnskabet afsluttet, og det viste et overskud på 43.566,52 kr., hvilket nok kan forbavse i betragtning af, at statstilskuddet kun blev på 50% mod det forventede 75%.

*Skoletog med sneproblemer.* Mange skoleelever benyttede dagligt toget til og fra Østervrå, hvor de søgte den derværende realskole. Det hændte, at de om vinteren fik en ekstra fridag, når toget grundet snemængder ikke kunne køre.

Om vejret fortæller Alfred Chemnitz til sin dagbog den 22. februar 1936: *Det er 4. dag med fygedag. Mange mand er ude at kaste sne, men vejene flyger til igen. Der kommer sneplov på banen, og den kommer tilbage med kaffe, mel og gær, og hvad der eller er ved at være lidt af. Vi får også de aviser, vi har ventet på i to dage.*

Den 13. marts skriver han, at lokomotivet med sneplov løb af sporet på Klokkeholm station, hvor mange mennesker mødte op for at beskue uheldet. Der kom et hjælpetog fra Hjørring, men der gik to dage, inden lokomotivet igen var sat på sporet.

*Stationsforstander.* Fra 1924 var fru Tove Vorum stationsforstander på Klokkeholm station. Hendes mand: »Banearbejder Vorum og Baneformand Madsen, Røgelhede Station søger Kongen om at erholde Bestalling som Kongelig Vejer og Måler ved Klokkeholm Station«. Anbefalet af sognerådet i 1924.

Vorums flyttede i 1948 til Røgelhede station, og herfra flyttede Chr. Madsen så til Klokkeholm.

I Røgelhede blev pakhus og svinehold, der i 1924 blev opført nord for stationsbygningen, i 1937 flyttet syd for bygningen, og den herværende vej til Kor-slund blev flyttet tilbage i det gamle og nuværende leje.

*Jernbanedriften ophører.* Tiden ændrede sig, men banedriften blev aldrig rentabel. Derfor holdtes der den 21. september 1949 et møde i Klokkeholm, hvor repræsentanter fra de implicerede kommuner diskuterede banens fortsatte drift. Der blev nedsat et femmandsudvalg, som skulle optage forhandling med banestyrelse og amtsråd ang. evt. moderniseringsplaner.

Udvalget var den 5. oktober 1949 til møde i Hjørring. Vodskov-Østervrå banens regnskab blev fremlagt, og da det viste et underskud på 195.000 kr., blev det besluttet at stoppe togdriften.

Det sidste tog afgik fra Vodskov den 31. marts 1950 kl. 17.30 og ankom planmæssigt til Østervrå kl. 19.

**Stationsbygningerne sælges.** Da jernbanedriften blev indstillet i 1950, skulle stationsbygningerne med tilhørende arealer sælges. Bygningerne i Klokkerholm og Bjørnholm blev købt af postvæsnet for henholdsvis kr. 15.000 og 6.000, medens bygningen i Røgelhede blev købt til privatbolig for 6.000 kr.

**Projektering af Vodskov-Østervrå jernbanen.** Inden jernbanen var en realitet i 1924, var der gået ca. 20 år med forhandling, projektering, linieføring og anlæg.

Jernbaneselskabet havde formodentlig projektering og linieføring på plads omkring 1905. Herefter var der lange og seje forhandlinger med at sælge det kostbare projekt til de implicerede kommuner, der økonomisk skulle garantere for baneanlæg og togdrift.

**Stor økonomisk beslutning for sognerådet.** Grundet lang linieføring blev Hellevad-Ørum den kommune, der kom til at yde mest til anlæg og drift af jernbanen. Allerede i 1907 startede de økonomiske problemer for sognerådet, da jernbanekomiteen ønskede tilsagn om kommunegaranti af 105.000 kr.

Samme år ønskede komiteen, at sognerådet ville give afkald på at få banen til Ørum, da denne linieføring ville fordyre projektet med 80.000 kr. Dette kunne sognerådet acceptere, såfremt der blev lavet et stoppested med trinbræt vest for Krabdrup.

Udvalget for jernbanen, Vodskov-Hjørring, søger i 1908 om 75.000 kr. i tilskud samt yderligere kapital, såfremt den projekterede anlægssum overskrides. Sognerådet nægtede at bevilge disse tilskud.

Herefter blev sognerådet opfordret til at vælge lokale repræsentanter til at indtræde i jernbanekomiteen. Valgt blev Johansen i Klausholm og Holst-Hansen fra Korslund, og det hjalp på sognerådets medgørlighed. Straks efter besluttede rådet at gøre forholdsmæssig andel i evt. overskridende anlægssum.

Samme år (1908) bevilgede sognerådet et tilskud på 10.000 kr. til baneanlægget, og i 1910 yderligere 2.000 kr.

**Lån og renter.** Den kommunale lånekasse bevilgede i 1915 Hellevad-Ørum kommune et jernbanelån på 115.000 kr. Dette lån skulle ifølge meddelelse fra amtet indbetales i 1919. Herefter lånes der 115.000 kr. i Fyns Stifts Sparekasse. Lånets løbetid var 30 år, renten 4,75% med en halvårlig ydelse på 3.616,75 kr.





*Lokomotiv med tipvogn i sandgraven ved Hellum, hvorfra materiale hentes til jernbanevolden nord for Klokkeholm.*

*Automobilkørsel.* Det store anlægsarbejde blev udført af lokale arbejdere og mange professionelle jernbanebørster. Arbejdet blev udført med skovl, hakke og spade. Fyldmateriale til den nord for Klokkeholm anlagte banevold blev hentet i Hellum og leveret med tipvogne.

Den tilsynsførende ingeniør, Winkel, søgte og fik i 1914 Hellevad-Ørum sogneråds tilladelse til at køre i bil på kommunens veje, mens anlægsarbejdet stod på.

Fra 1920 blev posten til Klokkeholm leveret pr. bil fra Hjallerup. Da denne postbil i 1922 - grundet snedriver - ikke havde kørt en hel uge, besluttede Håndværker- og Borgerforenings bestyrelse, at betale 1,50 kr. pr. dag for afhentning af post, når postbilen ikke kunne køre.

Postbilens chauffør havde i efteråret 1922 ikke vænnet sig til togdrift, og det resulterede i, at bilen blev knust, da den stødte ind i arbejdstoget.

*Bjørnholm station.* I 1914 søgte Ørum sogns beboere om at få opført stationsbygning på Laurits Sørensen's ejendom, Diget. Han tilbød gratis areal til bygningen, og det samme gjorde Ingvar Andersen i Bjørnholm.

Ørumboerne blev lovet en station, og herefter var der store diskussioner om stationens navn, indtil banens kommissarius i 1915 meddelte, at stationerne øst for Ørum ikke kunne hedde: Ørum, Nr. Raunstrup eller Raunstrup, og derfor valgtes navnet: Bjørnholm station.

Ørumboerne var ikke glade for stationens navn, og forsøgte derfor i 1924 - uden held - at få navnet ændret til: Nr. Raunstrup station.

*Et øjenvidne beretter:* Alfred Chemnitz, tømrermester i Klokkerholm fra 1913, skriver i sin dagbog om jernbaneanlægget:

*21. oktober 1913: Det er en mærkedag. Ingeniøren afsætter banen.*

*23. juni 1916: Arbejdslokomotivet kom i dag til Klokkerholm.*

*5. juli 1916: Den graver i vores mark til stationen.*

*9. juli 1916: Mange fra byen ser på baneudgravningen og stationspladsen.*

*16. juli 1916: Var ved banen, banefolkene kom med det sidste til gravemaskinen.*

*28. december 1916: Der var krydsforhør hos købmand Overgård i anledning af, at en soldat har mistet en finger ved banens tipvogne.*

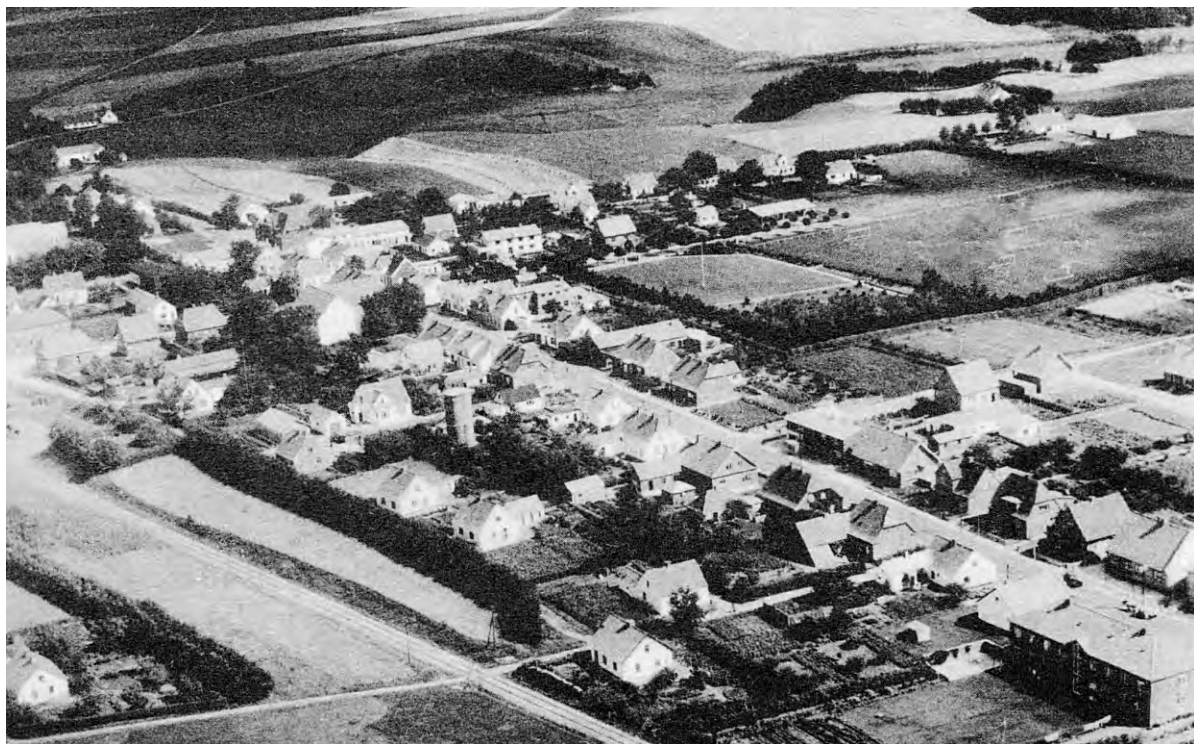
*18. oktober 1920: Der er banemøde i Hjallerup.*

*25. oktober 1922: En mærkedag - Jernbanen fra Vodskov når i dag Klokkerholm.*

*6. juli 1923: Rejsegilde på stationen - tømrer Christiansen udfører arbejdet - citat slut.*

Det var en prestige for de forventningsfulde borgere at få jernbane til Klokkerholm. Det bekræfter følgende udtalelse af Alfred Chemnitz i 1918: *Jeg er den første, der her i Klokkerholm bygger villa med facade mod banen.*

# Byvandring i Klokkerholms ældste gader



*Klokkerholm by ca. 1950.*



## Cykel Vilhelm

Kirkepladsen den 3.maj 1913. Kjærsgård's ejer holder husdyrauktion, efter at gården er brændt.

Huset til venstre i billedet er Vilhelm Larsen's og cykelsmedjen, som han lod opføre i 1910. I midten ses forsamlingshuset og til højre Carl Gregersens købmandsforretning. Vilhelm solgte i disse år mange cykler, og samtidig handlede han en del med jord og fast ejendom.

Han var en lun fyr, der elskede at tage gas på alt og alle, men han glemte at vedligeholde sit eget hus. Det var efterhånden ved at være en skamplet for byen og kirken. Vilhelm blev i 1931 opfordret til at tage et lån i huset og for lånet få huset istandsat. Intet skete, huset blev ikke kalket, og roderiet omkring det blev værre og værre.

Disse problemer blev pludselig løst på en uventet måde, idet *Fanden* indirekte kom menighedsrådet til hjælp. Vilhelm havde glemt hans fødselsdag, terminen, og derved fik menighedsrådet gennem fogedretten lejlighed til at købe huset i 1935.

**Kirkens Ligkapel:** *Cykel Vilhelms* hus blev nedrevet i 1935, og på grunden ligkapellet opført i 1936.



*Fra kirkepladsen ses Hellevad Brugs, der med undtagelse af pakhuset, brændte i 1922. Til højre herfor bageriet, smedjen med mølle, Aldersbo samt købmandsgården.*

## **Borgergade nr. 1**

Hellevad og Omegns Brugsforening, der startede i en landbrugsejendom på Klokkeholm mark i 1898 og senere fortsatte i nyopførte bygninger i 1906, måtte af økonomiske årsager i 1911 stoppe forretningsvirksomheden.

Andelstanken levede dog videre, og allerede i 1914 stiftedes en ny forening. Bestyrelsen købte samme år afdøde Carl Gregersens købmandsforretning, der herefter blev *Brugs* med Hans Christensen som uddeler, indtil bygningerne brændte i 1922. Foreningen overlevede branden og fik straks opført nye og smukke bygninger.

**Klokkeholm Brugsforening:** Ved indvielsen blev foreningens navn ændret til Klokkeholm Brugsforening. Brugs-Hans blev i 1927 afløst som uddeler af Martin Jørgensen, der blev en driftig forretningsmand.

Pakhuset blev udvidet i 1937, og her oparbejdede han for egen regning en større grovvarerhandel, der i 1962 blev overtaget af DLG.

Martin Jørgensen var også sognerådsformand, da han efter 35 år som uddeler pludselig døde i 1962.

Det næste uddelerpar, Ebba og Ole Westerå, deltog aktivt i Klokkerholms foreningsliv. Ebba var således det første kvindelige bestyrelsesmedlem af Håndværker- og Borgerforeningen.

I 1979 blev uddelerlejligheden ombygget og inddraget til butiksareal, og samtidig flyttede Ebba og Ole Westerå til et nykøbt hus på Hellevadvej.

Trods mange og kraftige protester besluttede FDB i 1989, at Klokkerholm Brugsforening skulle lukke.

Borgerne frygtede nu, at byen snart stod helt uden dagligvarebutik, men det skete heldigvis ikke. Den unge købmand, Martin Kærsgaard, købte *Brugsen's* tomme bygninger, og snart var *Klokkerholm Lavpris* (nu Favør) en realitet.



*Klokkerholm Brugsforening, opført i 1922*



*Borgergade nr. 2*

## **Hellevad og Omegns Brugsforening Borgergade nr. 2**

Efter at ejendommen, hvor brugsforeningen havde haft butik siden starten i 1898, var nedbrændt, blev der i 1906 af bygmester Frederik Chr. Jacobsen opført en ny bygning med butik og lager samt lejlighed til brugsuddeleren Anton Chemnitz.

Brugsforeningen kom dog i betalingsvanskeligheder og måtte stoppe sit virke i 1911, hvorefter bygningerne blev solgt til en købmand.

*Brugsen 's sydforliggende nabohus:* Som det ses på billedet, var bygningens fløj mod syd kortere end den nuværende. Derfor var der umiddelbart syd herfor plads til et hus, som smeden Martin Møller Poulsen fra Krøgdal lod opføre ca. året 1908. Poulsen solgte i 1900 huset til enken Christine Andersen.

Fra 1914 var smeden Martinus Christensen ejer af huset, der ved en tvangsauktion i 1917 blev overtaget af købmand Overgård, som lod det nedrive, hvorefter han på grunden fik opført Købmandsgårdens endnu bestående længe med hestestald og vognport.

# Klokkerholms første vandværk

Lidt syd for den nyopførte Hellevad Brugsforening købte den tidligere sognerådsformand C. A. Kirkegård i 1907 et jordareal, hvorpå han lod opføre et hus.

På forrige sides billede ses gavlen af huset og vest herfor et mærkeligt trætårn. Dette var uden tvivl en del af Klokkerholms første vandværk.

Forarbejdet til vandværket startede i 1908, da Kirkegård sammen med andre af byens borgere søgte sognerådet om tilladelse til at benytte det vand, der løb gennem Klokkerholm skoles kærloed og til at drive en hævert, der skulle hæve vandet op til Klokkerholm.

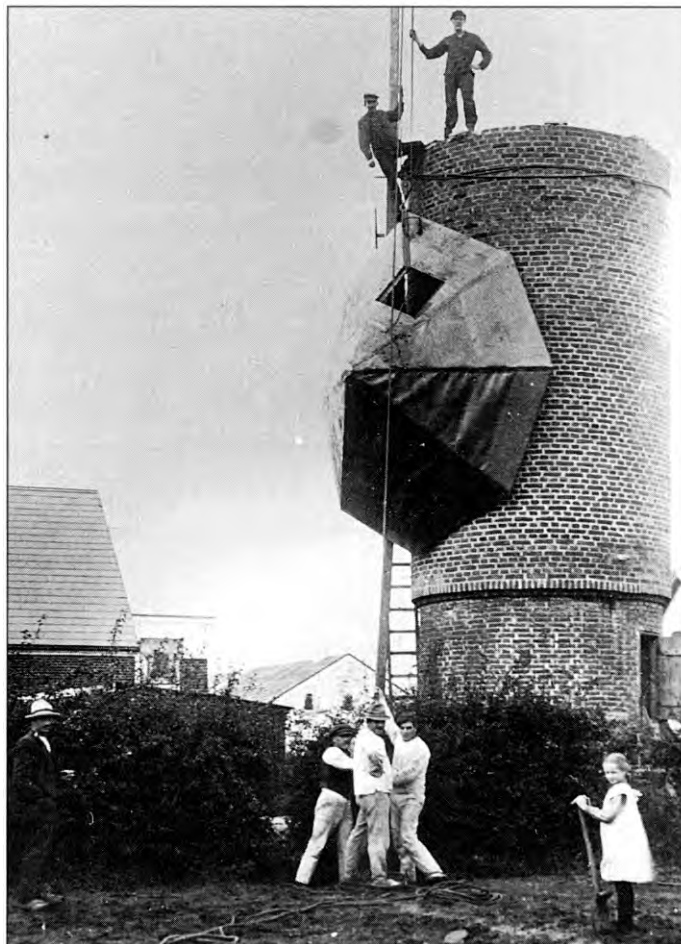
På det lokale udvalgs vegne tilbød han at udlægge rør påmonteret to vandhæver til skolen og til disse at levere vand uden udgift for kommunen. Man havde i sinde at bygge en vandbeholder i den nordre side af Kærlodden. Sognerådet gav

tilladelse til projektet. Hvorledes vandværket teknisk fungerede, findes der ingen oplysninger om, men det må formodes, at vandet hovedsageligt kom fra Mølle-dammens kilder.

Vandværket brugtes til 1913, hvorefter hus og grund blev solgt til tømrermester Alfred Chemnitz som her på Vandgrunden i 1916-1917 opførte manufakturhuset til broderen Anton Chemnitz.

## *Vandværk nummer to.*

Klokkerholms vandværk nummer to blev opført i 1914 i smedens have, hvor det var i drift til 1923. Tårnet blev dog først nedrevet i 1927 og var indtil da legeplads for landsbyens børn, fortæller Agna Væversted og Svend Pedersen.



*Vandværk nr. 2 under nedbrydning i 1927.*



Murbrokkerne fra det nedrevne tårn brugte Alfred Chemnitz som sokkelfyld ved et husbyggeri.

På billedet ses tårnet under nedbrydning. Ved rebet ses Rasmus Clausen, murer Bertelsen og Chr. Olsen. Til venstre ses nordgavlen af Aldersbo (Borgergade 9) og i baggrunden: Manufakturhuset og Købmandsgårdens hestestald.

## Borgergade nr. 2 Købmandsgården

Brugsforeningens bygninger blev i efteråret 1911 overtaget af købmand Bonde Hansen, som efter et halv års forløb igen videresolgte til instrumentmager Andreas Victor Valdemar Josephsen, hos hvem Christen Nielsen Overgård vist var kommis i 1912.



*Købmandsgården ca. 1950.*

Fra 1913 var Overgård ejer af forretningen, som han inden videresalg i 1919 havde udbygget til en stor købmandsgård med vindmølle på tømmerladen.

Overgård var en dygtig købmand og handelsmand med ungdommens mod. Han havde øje for, at Klokkeholm var en by i udvikling og købte således i 1912 11 parceller af kommunen. Han udnyttede de gunstige tider i krigsårene og handlede meget med gårde og huse.

Overgård var medstifter af Klokkeholm Håndværker- og Borgerforening og en af foregangsmændene, da Klokkeholm Hotel blev opført. Han var med til at oprette bank i Klokkeholm, og han fik byens bageri og smedje på fode efter tvangsauktioner. Efter seks års virke i Klokkeholm solgte den nu 33-årige Overgård forretningen og flyttede til Nr. Sundby, hvor han startede vejfirmaet Novejfa.

Efter Overgård havde forretningen tre ejere, inden Chr. Georg Christensen: CG, overtog den i 1925. CG var som Overgård en driftig købmand, der solgte alt lige fra salt til bygningstømmer. I tømmerladens nordgavl fik han i 1925 indrettet en lejlighed, hvor broderen Niels Martin Christensen boede, inden han overtog købmandsforretningen i hotellet.

Efter CG overtog sønnen Aage CG købmandsgården, som han drev fra 1943 til 1955.

Aage CG havde før 1942 forretning i Thorup.

*Rønnow Stubberup*: Jytte og Rønnow Stubberup, der siden 1947 havde haft forretningslokaler i hotellet, købte i 1955 købmandsgården, og Rønnow Stubberup har således nu været købmand i Klokkeholm i over 50 år.

Forretningen har været drevet som en blandet landhandel, hvor alt kunne købes. Foruden alm. kolonial- og butiksvare handlede den driftige og slagfærdige Stubberup med isenkram, redskaber og hårde hvidevarer, også med korn, gas, olie samt fast brændsel.

Tiderne har forandret forholdene i den førhen så fortravlede købmandsgård. Den nu 76-årige Rønnow Stubberup har ikke helt forladt branchen. Han har stadigvæk en ugentlig åbningsdag i butikken.



## **Borgergade nr. 3**

### **Bageriet**

Med udsigt fra kirkepladsen ses fra venstre i billedet Bageriet, Smedjen og Aldersbo, og til højre Købmandsgården. Den yngste af disse bygninger er bageriet, der blev opført i 1912 af den kun 22 årige bager: Bernhard Adolf Poulsen fra Aså.

Grunden blev frastykket ejendommen Toftelund, der ejedes af Jens Paradis, og det var hans datter Johanne Madsen, bager Poulsen fik som kone.

Selvom Klokkerholm var en liden by, havde bagermesteren de store planer og forventninger til bageriet. På bagerposerne annoncerede han flot: Hellevad Bageri og Conditori v/ Bagermester Bernhard Poulsen.

Poulsen havde muligvis forbygget sig,- eller måske var bageriovnene ikke betalt. Under alle omstændigheder overtog hans nabo, smeden Søren Martinus Christensen, bageriet i 1916. Smed Christensen forsøgte at sælge bageriet, men da det mislykkedes, bortforpagtede han det til bager Jensen fra Gug.

Herefter kom smeden i økonomiske vanskeligheder, og han solgte derfor bageriet til genboen, købmand Christen Nielsen Overgård.

Overgård solgte i 1919 bageriet til Niels Anton Christensen, som i 1922 videresolgte til Janus Chr. Ankerlund. Ankerlund nåede at få opsat en flagstang, inden han i september samme år måtte dreje nøglen til butikken.

*Solide ejere:* Fra 1923 var Sørine og Ernst Richard Jensen ejere af Klokkeholm bageri, der herefter kom i god drift.

Ovnens overskudsvarme blev fra 1933 brugt som centralvarme i huset, og i 1939 fik hovedbygningen påmuret en overetage. Bageribygningen langs Tof-telundsgade fik i 1944 ligeledes en overetage. Grunden og haven blev i 1947 forøget med det areal, hvorpå naboens smedje tidligere lå.

Ernst havde svende og lærlinge i bageriet og en tjenestepige til hjælp for Sørine i butikken også en brødkusk, der med hest og vogn besøgte kunderne i landområdet, - efter 1946 dog i bil.

Sørine og Ernst købte i 1962 hus på Smørblomstvej, og samtidig overtog sønnen Svend Jensen bageriet. Syd for det eksisterende hus fik han i 1965 opført en ny butik. Herfra har hans kone Hilda nu i mange år forsynet byens borgere med brød, samt is og slik til de efterhånden mange nye og købedygtige børn i byen.

Da det ikke lykkedes at finde en køber til bageriet og barndomshjemmet, lukkede Svend og Hilda for et par år siden forretning og bageri. De bebor dog stadig huset som pensionister.



*Svend Jensen med brødvognen på bakken ved Stentinget i 1949.  
Drengen er smedens søn, Poul.*

# Borgergade nr. 5

## Klokkerholm Smedje



Den på billedet viste smedje med beboelse i sydenden af huset blev i 1906 opført af smeden Vilhelm Larsen, den senere så kendte Cykel Vilhelm. Vilhelm solgte i 1910 smedjen til Marthinus Christensen, som anskaffede sig en vindmølle. På grunden lavede han en vandboring, og det var her Klokkerholms eneste rigtige vandværk var placeret fra 1915 til 1923.

Christensen kom dog i økonomiske vanskeligheder og solgte i 1919 smedjen til Erik Knudsen Møller, som dog også kun klarede skærene i få år.

Fra 1926 var Jens Chr. Møller og svogeren Ossian Christensen ejere af smedjen. De lavede to lejligheder i huset, nedrev smedjen og opførte en ny i baggården. De var begge aktive i byens foreningsliv, men også til stor fornøjelse i byen, når de fremviste deres sorte smedefødder medens de i sommervarmen tog den daglige middagslur på græsrabatten foran huset.

Jens Chr. Møller, der var eneejer fra 1947, solgte i 1960 smedjen til Jens Chr. Jensen, som i mange år var smedesvend hos Jesper Karetmager.

Smedjen blev overtaget af Brønderslev Jernhandel, der i 1970 solgte bygningerne til Tagdækker Vagn Klattrup.



### **Borgergade nr. 6 Manufakturhuset**

Det store velformede manufakturhus er opført i 1916 af Anton Chemnitz, der tidligere havde været uddeler i Hellevad og Nees brugsforeninger.

I 1916 vendte Anton som 40 årig tilbage til Klokkeholm. Han blev her snart formand for menighedsrådet, medlem af sognerådet i 1921 og sognerådsformand fra 1929 til 1937. Han var medstifter af Klokkeholm Håndværker- og Borgerforening i 1918. Her var han bestyrelsesmedlem i 12 år og heraf de 6 år som formand.

Anton Chemnitz var en økonomisk velstillet mand. Han havde bil i 1918, radio i 1929 og den første i byen med lysthus og flagstang i haven.

Anton Chemnitz døde i 1944, og herefter var hans datter og svigersøn Asta og Chr. Møllergård ejere af manufakturforretningen i 10 år. Senere ejere var Svend Aage Christensen, Hugo Nielsen og Jens Andersen.

**Bodega Kringlen:** I 1975 købte Tage Hansen manufakturhuset og indrettede stueetagen til bodega.

Aage Nørgaard, der var ejer fra 1978 til 1981, omdøbte bodegaen Bodega Nuseren til Kringlen. Kringlen blev overtaget af Erik Kristoffersen, som moderniserede køkkenet og leverede mad ud af huset. Selve bodegaen blev lukket, og mad ud af huset var det, han ernærede sig ved, til han i 1988 solgte huset til Larsen og Sørensen fra Hjallerup.

**Bank og Socialkontor:** I lokalerne mod nord var der i 1917 bank; i 1918 midlertidig skole og senere skomagerværksted.

Fra 1923 til 1933 drev Alfred Engelsted en lille træhandel i lokalerne. Herefter blev de indrettet til socialkontor.

**Social- og Kommunekontor:** Efter Sociallovens vedtagelse i 1933 besluttede Hellevad-Ørum sogneråd den 3.oktober samme år at leje et lokale til socialkontor hos manufakturhandler Anton Chemnitz. Den årlige leje for lokalet til socialkontoret, der skulle have åbent hver fredag fra kl. 9 til 11, blev aftalt til 200 kr: Kontoret måtte også gerne benyttes af Hellevad-Ørum Sparekasse, hvis der fremkom ønske herom.

Socialkontoret blev til kommunekontor i 1940, da Harild Hansen blev ansat som kommunens første- og for øvrigt også eneste kægner.

Kommunekontoret var delt i to rum. I det bagerste af disse rum residerede sognerådsformanden. Kægner Hansen havde sin arbejdsplads i forkontoret, hvorfra døren gik direkte ud til gaden.

Bag vinduet, der ses længst til højre i billedet, stod skrivebordet, hvorfra han også kunne følge trafikken i Borgergade.

**De kolde krigsvintre:** Strikke Mine påtog sig at tænde op i kontorets kakkelovn hver morgen, men resten af dagen måtte kægneren selv sørge for fyring i ovnen. Her i det kolde kontor, hvor østenvinden trak ind under vinduet og gennem den utætte dør, sad så kægner Hansen og frøs om hænderne, så han knap kunne betjene skrivemaskinen. Maskinen var for øvrigt Hansen' s private, for en sådan mente sognerådet ikke, der var behov for.

Hjælpsomheden var dog stor i krigsårene, de gamle færdigheder kom- også grundet varemangel - igen til ret og værdighed.

Til hjælp mod kulden flettede Jens Paradis en stor halmmåtte, hvorpå han fastsyede et par store sivsko. I disse sko kunne kægneren have sine fødder, endda med støv ler på.

**Indbrud på kommunekontoret:** Ved at underbore hasperne i sognerådsformandens kontor fik et par tyve adgang til kontoret, hvor de stjal den næsten tomme pengekasse. Herefter forlod tyvene atter kontoret gennem vinduet, hvilket fremgik af de spor, de havde sat på stemmeboksen, der stod under vinduet.

Hvis tyvene havde åbnet låget på den ulåste stemmeboks, ville indholdet - kommunens rationeringskort, der her lå klar til uddeling til borgerne den følgende dag - have indbragt tyvene en formue på den sorte børs.

Kontoret blev ombygget til en lille lejlighed, efter at kæmner Hansen i 1949 havde installeret sig i det nyopførte kommunekontor på Klintevej.

## Borgergade nr. 7

Grunden, hvorpå der tidligere lå et vandværk, var frastykker smedjen i 1949 og købt af murer Harry Hostrup, der samme år opførte huset her.

Harry Hostrup solgte det i 1956 til Johannes Johansen fra Klausholm. Han flyttede i 1961 til datteren og svigersønnen på Møllegården.

I huset var der indrettet frisørsalon, som Krenne Kristiansen var lejer af fra 1949, og som han i 1961 blev ejer af. Her virkede han som herrefrisør, indtil han i 1997 solgte huset og flyttede til Hjallerup.

Jyttes Hårshop er nu indrettet i huset.







## **Borgergade nr. 8**

### **Klokkeholm Afholdshotel**

Klokkeholm hotel blev opført i årene 1916 til 1917 af et konsortium med teglværksbestyrer Højris, muremester Thomas Møgelmosse og tømrermester Alfred Chemnitz som frontfigurer.

Hotellet blev indrettet med to restaurationslokaler, fem hotelværelser, en stor og lille sal, vognport og hestestald samt flere butikslokaler og lejligheder.

Hotellet fik en dårlig økonomisk start, så Møgelmosse følte sig i 1918 nødsaget til at overtage det for at redde noget af sin kapital. I de følgende 8 år forsøgte han at få økonomi i det store hotel, hvilket mislykkedes selvom han drev en stor murervirksomhed.

Flere gange forsøgte Møgelmosse at få spiritusbevilling, og da det ikke lykkedes, blev hotellet solgt i 1927.

Den nye ejer, Karen Marie Østergård, magtede kun i to år at drive hotellet, der herefter blev overtaget af Daniel Ingvar Sørensen. Han videresolgte i 1930 til frk. Ane Marie Mortensen, der det efterfølgende år blev gift med Carl Glindvad.

Marie og Carl forsøgte med mange tiltag at få økonomi i hotellets drift. De holdt således mange Carl Glindvad baller.

Som tidligere ejere forsøgte også de -uden held - at få en spiritusbevilling. Men - det kunne dog stadigvæk som i tidligere år lade sig gøre at få en gu' e kop kaffe på Afholdshotellet.

*Hotellet får spiritusbevilling:* Efter 20-års forløb solgte Marie og Carl Glindvad i 1950 hotellet til Krista og Thorvald Jacobsen, som fortsatte driften med fester, baller og mange pensionærer.

Nogen forandring skete der dog, da hotellet langt om længe i 1953 fik en spiritusbevilling. I hotellets baggård fik Thorvald opført fem bilgarager, og fra en af disse drev han et flaskegasdepot.

I 1971 blev hotellet overtaget af Ellen og Jørgen Vad, som igen efter et par års forløb videresolgte til Edith og Ankær Christensen. De ombyggede vognport og hestestald til diskotek, hvor mange unge hver uge samledes til fest og dans. Edith og Ankær flyttede efter nogle år til et nabohus, og herefter videredrev datteren Aase hotellet, indtil det lykkedes at få det solgt.

*Hotellets forretningslokaler:* Som omtalt i indledningen til afsnittet var hotellet allerede fra 1918 indrettet med fem gæsteværelser og flere lejligheder samt en del forretningslokaler. I en bagved liggende tilbygning var der desuden vognport og hestestald med overbygning, indrettet til gilde- og festsal.

*Købmand og gartner:* I nordgavlens forretningslokaler havde købmand Chr. Valdemar Pedersen butik, der i 1925 blev overtaget af Niels Martin Christensen. Han efterfulgtes i 1947 af Rønnow Stubberup, som her drev forretning, til han i 1955 overtog Købmandsgården.

Lokalerne blev i 1955 overtaget af Ellen og Carl Ejner Pedersen, som her drev gartnerforretning frem til 1960. De havde allerede i 1949 købt gartneriet på Møllebrovej, der nu blev overtaget af Flemming Husum Larsen, som også samtidig overtog gartnerforretningen i hotellet.

Else og Aage Christensen overtog senere gartnerforretningen, men efter få år flyttede de til et nykøbt hus i Borgergade.

Fra 1970 var der arbejdsformidlingskontor i lokalerne, men i 1985 blev de inddraget til brug i hotellets daglige drift.

*Bank og Frisørsalon:* I lokalet til højre for hotellet indgangsdør var der fra 1918 filial af Østvendssyssel's Bank; der krakkede i 1928. Men allerede januar 1929 åbnede Andelsbanken filial i lokalerne. Her havde de til huse frem til året 1945.

Til højre for banklokalet var der, - som skiltet angiver på billedet - frisørsalon. Den blev drevet af ægteparret Lytze til 1937. Herefter blev salonen overtaget af Karen Munkholt og Thomas Damsgård, der var indehavere i et par år.

*Sparekasse og Telefoncentral:* Inden telefoncentralen i 1925 blev flyttet til det tidligere forsamlingshus, var den i fem år installeret på hotellet.

Bag vinduet længst til venstre i billedet, havde Hellevad-Ørum Sparekasse kontorlokale i Hjørnestuen med en ugentlig åbningsdag i årene fra 1921 til 1957.

1980-erne var et bevæget årti for Klokkerholm hotel, som forskellige ejere uden held forsøgte at sætte i drift. Det endte da også med en tvangsauktion i 1990. Bygningerne blev købt af Ole Stokbro, der påbegyndte en restaurering af huset med nyt tag, nye vinduer og vandskurede facademure. Det var samtidig hans plan at ombygge hovedfløjen til beboelseslejligheder. Økonomisk var opgaven dog så stor, at han måtte opgive at fuldføre projektet.

Hele det store gamle hotelkompleks blev i 1993 købt af malermester Lasse Olsen, som nu har færdiggjort den påbegyndte restaurering og ombygning, der nu hedder Vise- Værtshuset Tagrenden og den gamle sal: Tagskægget.

## » Alders bo« - Borgergade 9

Aldersbo er opført året 1908 af den tidligere sognerådsformand, Christian Andersen. »C. A. Kirkegaard« og hans hustru Marie fra ejendommen Kirkegård ved Røgelhede.

Ejendommens navn: Kirkegaard, stammer fra navnet Kirkegaard i Hellum, der var Maries fødehjem. Marie døde i 1908, og efter hendes død giftede C. A. Kirkegaard sig i 1911 med enken: Caroline Mortensen, der levede til 1930.

C. A. Kirkegaard døde i 1912, men forinden oprettede han et legat med følgende ordlyd: *»Legat af 1911 til fordel for værdigt trængende i Hellevad-Ørum kommune. Oprettet af C. A. Kirkegaard og Marie, født Pedersen samt af nuværende hustru: Caroline, født Abildgaard. Legatet giver tidligere familie-medlemmer og tyende fra Kirkegaard fortrinsret til at bebo en af Aldersbo's fire lejligheder«.*



*I køretøjet foran Aldersbo ses Anna Alvine og hendes søster fra Bjørnlund*

*Telefoncentral i Aldersbo:* Klokkerholms første telefoncentral blev i 1913 indrettet i Aldersbo. Caroline Mortensen's datter: Anna Alvine var bestyrer. Centralen blev i 1920 flyttet til et lokale på Klokkerholm hotel. Herfra blev den drevet af Krista og Konrad Pedersen. I 1925 flyttede telefoncentralen til det tidligere forsamlingshus. (Møllebrovej nr. 2)

*Beboere i Aldersbo:* Gennem årene har der boet mange familier som lejere i Aldersbo. Mange af disse dog kun i kortere perioder. Syersken frk. Kristine Nielsen, der døde i 1985 92 år gammel, boede her dog i mange år. Hun var født i Klokkerholm Møllegård og søsterdatter af C. A. Kirkegaards første hustru, Marie fra Kirkegaard.

Under anden verdenskrig var Aldersbo »besat af tyske soldater,« og senere boede der tyske flygtninge i huset.

Legatet: Aldersbo blev sløjftet, og i 1979 indrettedes manufakturhandel i huset. Huset ejes nu af Jette og Lars Skiveren.

# Borgergade nr. 11

Jens M. Jensen- gymnastikleder i forsamlingshuset fra 1912 og medstifter af Klokkerholm Idrætsforening i 1918, fik i 1914 sin svigerfader, bygmester Frederik Jacobsen til at opføre huset, hvorfra han drev malerforretning til 1934.

Huset blev overtaget af sadelmager Niels Møller Nielsen og hustruen Ninna, der fra butiklokalet drev brøudsalg til 1941. Brøudsalget blev herefter videregivet af Jørgen Mortensen og hans kone, som også indrettede konditori i et tilstødende lokale.

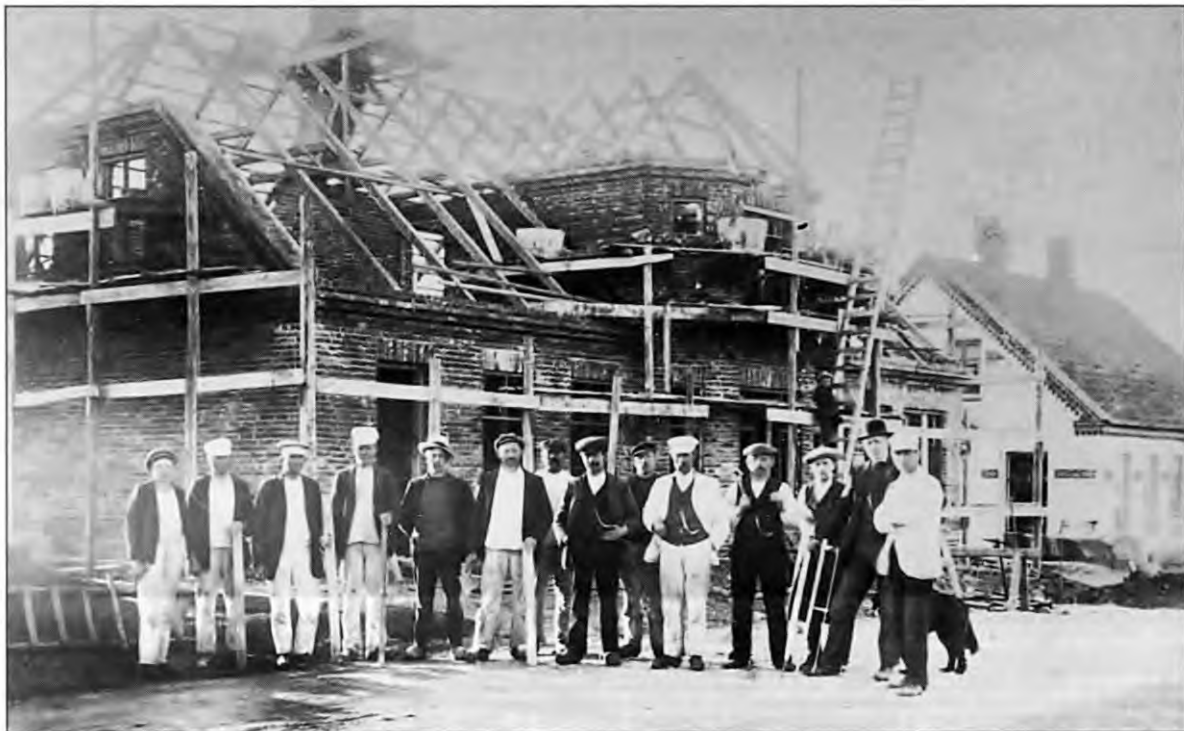
Jørgen Mortensen solgte i 1950 huset til søsteren og svogeren Marie og Carl Glindvad, som hidtil havde ejet Klokkerholm hotel. Deres datter, Grethe og hendes ægtefælle Thomas Bang, overtog huset og brøudsalget.

Dette var samtidig Klokkerholms is-og slikbutik, som Grethe supplerede med en aftale om at drive håndkøbsudsalg fra Hallund apotek. Forretningen lukkede hun i 1977.



*Bygningen var oprindeligt opført som et-planshus med et bagved-liggende baghus (malerværksted).*

## Borgergade nr. 12



*Borgergade 12 til højre i billedet. Bemærk butiksdøren i gavlen. Ejeren af huset, Alfred Chemnitz ses som nr. fire fra højre. Rejsegilde på Borgergade nr. 14.*

Huset blev opført af den 24-årige murer Johannes Marinus Sørensen i 1906 som beboelse til et mindre landbrug. Fra et butikslokale i husets sydende drev han samtidig en træhandel, hvortil han fik næringsbevis i 1906.

Sørensen solgte i 1909 ejendommen til sine forældre, Gine og Jens Bernhard Anton Sørensen, bedre kendt som murer Anton og murer Gine, som i 1913 videresolgte til tømrer: Jens Alfred Chemnitz.

Den 33-årige Chemnitz videredrev træhandlen og landbruget, samtidig startede han som tømrermester. Han antog den 20-årige Marie Nielsen som husholderske, og de enedes snart om at dele bord og seng.

Den 23. januar 1914 holdt de bryllupsfest for 133 personer i forsamlingshuset. Her blev der danset til næste morgen kl. 6. På ejendommens landbrugsjord opførte Chemnitz i de kommende år mange huse. Men bygningen solgte han allerede i 1916 til karetmager Kasper Hansen, som i 1917 solgte den videre til Jørgen Peter Laurits Jørgensen.

Den næste ejer, Vilhelm Nielsen, startede i 1919 en fedevarehandel i huset. Han var samtidig staldforpagter på det nyopførte Klokkeholm hotel.

I 1923 solgte han hus og forretning til den tidligere ejer af Agerbæk, Jens Marinus Sørensen, der dog kun boede her et år. Det samme var tilfældet med den næste ejer: Lars Marinus Skindbjerg.

I 1924 overtog Jens Chr. Bro Jensen slagterforretningen, som hans kone Caroline overtog i særeje i 1926. Caroline solgte i 1927 til Ole Østergård Frandsen, der så i 1927 solgte den til fru Ingeborg Bertelsen gift med Bertel Bertelsen. De havde i 10 år ejet Allerup Nørgård.

Fra 1930 til 1938 var Thorkild Jensen ejer af huset og forretningen, der blev overtaget af Edith og Niels Chr. Larsen. De fik sat en kvist på huset, som de i øvrigt om- og tilbyggede, inden de i 1956 solgte til Erling Dige Pedersen, som herefter var ejer til 1960.

Zetty og Kaj Hansen blev de sidste ejere af slagterforretningen, som de stoppede i 1978. Herefter solgte de huset i 1988 til El-firmaet N. C. Nielsen, Hjallerup, som indrettede en del af butikken til filial.

## **Borgergade nr. 13**

Det her lidt indeklemte hus lå lidt mere frit, da det i 1913 blev opført af Otto Jensen, Skrædder Otto, og hans kone Vilda Kirstine. Otto havde her skrædderværksted, indtil krisen i 1928 tvang ham til at sælge. Køberen Gunner Nielsen startede en købmandsforretning i huset.

Købmandsforretningen blev 1930 overtaget af Arne Chr. Larsen, der i 1931 solgte til Alfred Engelsfeldt, som hidtil havde drevet træhandel i manufakturhuset. Engelsfeldt var en jovial og kendt person, hvis navn går igen i mange foreningsprotokoller. Han var en ivrig jæger og spillefugl, som elskede at stå ved sit farvespild på sports- og festpladser.

I 1950-erne udvidede han butikken, og det er derfra fremspringet i husets facade stammer. Engelsfeldt døde i 1972, hans enke Anna flyttede til Hjallerup. Huset blev solgt og senere overtaget af Benjamin Toribio.





*Som det fremgår af billedet fra 1936, var Alfred Engelsted indehaver af forretningen. Engelsted fik omkring 1945 navnet ændret til Engelsfeldt. Hans datter, Ega ses stående foran butikken.*



*Fra højre ses en del af Borgergade nr. 73*

## Borgergade nr. 14



Dette store hus med forretningslokale blev i 1914 opført af murermester Th. Møgelmoose til broderen Jens Peter Møgelmoose. Han havde her træhandel, indtil han pludselig døde i 1919.

Huset blev købt af den 23-årige murer Thorkild Andersen, som her havde barber- og frisørsalon en kort periode. I 1920 videresolgte han til tidligere skolelærer Mads Nielsen Madsen, der udlejede butikslokalet til en manufakturhandler. Madsen var grundet tuberkulose blevet afskediget fra Klokkerholm skole 1919. I 1931 blev huset købt af Peter Nielsen, der indrettede værelser og lejlighed i overetagen.

Hans datter Mariane videredrev manufakturforretningen, og efter hendes død blev huset solgt til bog- og papirhandler Verner Christensen. Han solgte i 1943 forretningen til Valter Gaihede. I husets overetage boede der fra 1932 og frem til 1948 mange forskellige lejere. I 1948 købte Hellevad-Ørum kommune huset. Kommunen lod det ombygge til lægebolig, hvor kommunens første læge Kai A. Jensen flyttede ind efter en gennemgribende restaurering og ombygning. Kai A. Jensen købte i 1964 huset og boede her til sin død i 1996. Huset ejes nu af Bente og Vagn Jørgensen.

## Borgergade nr. 15



*Borgergade 15. ca. 1913.*

Det på billedet viste kalksandstenshus blev i 1908 opført af malermester Alfred Nielsen på grunden, han forinden havde købt af købmand Gregersen.

Nielsen kom i betalingsvanskeligheder og solgte i 1912 huset til skolelærer Møller fra Allerup skole. Han ses stående foran huset.

I Allerup skole startede Møller i 1879 Hellevad-Ørum sparekasse, der med ham flyttede til Klokkeholm. Her var han sparekassebestyrer i flere år indtil sin død, 80 år gammel i 1921. I Møllers baghus havde Alfred Chemnitz snedkerværksted fra 1913 til 1922.

Lærer Møller' s svigersøn, Valdemar Lohse Andersen, solgte i 1916 sit fødehjem, Røgelhede Vestergård og flyttede til Klokkerholm. Med mange penge på lommen startede han som handelsmand. I 1922 overtog han sviger faderens hus og startede i 1925 en skotøjshandel i en nyopført tilbygning.

Skiftende ejere: Fra 1928 til 1930 var skomager Otto Christensen ejer af huset. Herefter beboedes det af købmand Sørensen og senere Martin Pilgård. Fra 1934 af Thorvald Janus Jensen.

*Snedkerværksted og Tatolforretning:* I 1936 købte snedkermester Holger Nielsen huset, hvor hans hustru Mary i butikslokalet indrettede Tatolforretning. Den var fra 1942 til 1947 bortforpagtet til Dagny og Børge Chemnitz. Herefter havde Holger møbelforretning i lokalet. Holger var en dygtig håndværker, han var således fra 1936 lærer ved den nystartede Klokkerholm tekniske håndværkerskole.

Huset blev i 1953 overtaget af Gudrun og Jens Jensen. De indrettede det med fire lejligheder, hvor flere af byens nuværende og kendte borgere i perioder har boet. Snedkerværkstedet blev omkring 1956 ombygget og udlejet til mekanikerværksted. Den tredje og sidste lejer Arne Andersen opførte servicestationen ved Hellumvej, inden han nogle år senere startede Klokkerholm Karosseridele. Snedker Jens lod omkring 1975 huset skalmure med røde sten samtidig med, at tegltaget blev udskiftet til eternitplader. 1976 solgte han huset til lærer Birgit og elektriker Poul Hansen. De genskabte forretningslokalet og nedlagde udlejnings lejlighederne, der indrettedes til deres privatbolig.

## Borgergade nr. 16



*Borgergade 16. Skiltet mellem dørene forkynder at frisøren er Assurandør for Landbrugslotteriet.*

Ved vandværksvej 's udmundning i Borgergade, blev dette smukke hus opført i 1933 af ægteparret Lythze. De havde her herre- og damefrisørsalon til 1958.

På 1. sal boede Peter Bangs enke, syerske Marie Bang fra 1935. Huset blev i 1948 købt af daværende gårdejere i Hellevad, Marie og Peter Skindbjerg, som her startede forretning med linge og trikotage. Peter var en særegen person. Han solgte nok på kredit, men betaltes Peter ikke rettidigt, kom skyldnerens navne på hans sorte tavle. Tavlen bar overskriften: De som ikke vil betale, og var opsat i udstillingsvinduet.

Peter og Marie Skindbjerg døde i 1964 og i 1965. Siden har der ikke været erhvervsvirksomhed i huset. Det fik ca. 1975 nyt tag.

*Vandværksvej 1.* Det hvide hus, der ses til venstre i billedet, blev opført i 1916 af Fragt Jens. Den nuværende ejer, Laurits Christensen, overtog huset efter sin svigermoder i 1958. Det er senere blevet skalmuret, og der er opført en tilbygning langs med Borgergade.

## Borgergade nr. 19



*Byens hovedgade, den nuværende Borgergade, samt de fleste af de daværende bygninger. Huset til højre i billedet ejedes af maskinhandler Højris og var på det tidspunkt i det sydligste af gadens huse. Huset blev nedrevet i 1986, hvor Hellevad-Ørum Sparekasse nu er beliggende. I vestsiden af gaden var der et enkelt hus længere mod syd. Bagerst i billedet ses Vilhelm Larsen's cykelsmedje, hvor kirkens kapel nu er beliggende.*

På adressen har Hellevad-Ørum Sparekasse siden 1986 haft sin beliggenhed. Før den tid var her et hus opført i 1919 af maskinhandler Jens Peter Højris. Højris var fra 1913 bestyrer af Røgelhede teglværk, som han samtidig også var medejer af til 1921. Fra 1917 var han direktør for Klokkerholms første bank, og fra 1917 til 1921 var han medlem af Hellevad-Ørum sogneråd.

I årene fra 1917 til 1922 var Højris på flere områder en foregangsmand. Han var medvirkende til opførelsen af Klokkerholm hotel, hvor han i 1918 ønskede at blive biografdirektør.

Fra samme år var han formand for den nystartede Håndværker- og Borgerforening. I 1922 solgte Højris huset til sognefoged Peter Christiansen, Peter Haven, der siden 1909 havde ejet gården Haven i Lemb. Han blev i 1929 bankbestyrer i den nyoprettede bank, men i 1932 døde Peter Haven kun 46 år gammel. Hans enke, Marie, solgte i 1936 huset til landpostbud Chr. Sørensen, der boede her til 1963. Den næste ejer, Chr. Olsen, der tidligere havde ejet Lille Mølgård i Hellevad, solgte i 1986 huset til Hellevad-Ørum Sparekasse, der lod det nedrive.

## Borgergade nr. 20



*Borgergade 20, 22, 24 og 26 - der alle med undtagelse af nr. 24  
- oprindeligt var opført med teglstenstage.*

Det her beliggende hus er et af Klokkerholms ældste. Det var skomager Niels Chr. Christensen, der i 1907 overdrog sin ejendom Nygård i Lemb til sønnen Anton Væversted, der fik huset bygget. Her helligede han sig skomagerfaget, til han døde her i 1918.

Enken efter skomageren, Johanne Cathrine, solgte i 1922 huset til Jens Chr. Jensen. Han fik i 1926 næringsbrev til elhandel, men døde samme år 31 år gammel. Hans enke solgte i 1930 huset til murer Carl Thomsen, der samme år solgte det til Chr. Christensen. Fra 1936 var Poul Erhard Christensen ejer af huset. Det var dog hans forældre, Karen og Hans Christensen, som boede her.

Hans Christensen havde indtil 1927 været brugsuddeler i Klokkerholm og kaldtes derfor Brugs Hans. Fra 1927 var han ølhandler, men senere blev både han og hustruen kommunale ansatte.

Hans som vejmand og Karen som folkeregisterfører. I nogle år efter 1950 virkede hun som postmester. Karen og Hans flyttede i 1959 på Alderdomshjemmet, og huset blev overtaget af sønnen Svend Aage Christensen, der i mange år arbejdede hos svogrene på cementstøberiet. Hans enke Minna bor nu alene i huset.

# Borgergade nr. 21



*Tømrer Kristiansen og datter på besøg hos Jesper Sørensen.*

Jesper Sørensen født i Røgelhede Østergård 1897 ses her på billedet fra 1922 stående ved sit karetmagerværksted. Det blev opført i 1922. Jesper var ungkarl og boede i et værelse bag det åbenstående vindue i gavlen. I 1925 opførte han stuehus ved værkstedet, og samme år blev han gift med Anna Olsen.

Jesper fabrikerede landbrugsvogne og især efter krigen mange af de såkaldte gummivogne. Fra sin træbearbejdelse fik han en del savsmuld, og det brugte han i sit røgeri. Her fik byens og omegnens beboere deres pølser og skinker røget. Jesper installerede en esse, og værkstedet ændrede mere og mere karakter til at være landbrugs maskinsmedje. Det drev han med hjælp af en smedesvend og sønnen Ole, der også blev smed. Anna og Jesper byggede i 1970 hus i Rosenvænget, og Ole overtog virksomheden. I 1978 nedrev han det gamle værksted og fik opført en ny, smuk og meget tidssvarende bygning som smedeværksted.



## Borgergade nr. 22

Dette lange hvide hus blev opført i 1923 af den pensionerede skolelærer ved Lemb skole, Søren Jensen. Han døde imidlertid, inden huset blev bygget færdig. Hans enke, Mariane, der døde på Alderdomshjemmet i 1965 90 år gammel, boede i huset fra 1924 til 1950.

Den næste ejer Lars Chr. Christensen havde hidtil ejet Østergård i Lemb, hvor han blev enkemand i 1950. Hans kaldenavn var Las Østergård og i ungdomsårene Las Glindvad.

Las Østergård døde i 1970, og samme år blev huset overtaget af Kirstine og Holger Højrup fra Melbrønd i Ørum sogn. De havde i øvrigt også været ejere af Østergård i Lemb, som de havde købt i 1950 af Las Østergård.

## Borgergade nr. 23

Den 25-årige Elmer Christensen flyttede i 1935 fra Hellum til Klokkerholm. Her startede han som skræddermester i manufakturhusets kvistlejlighed.

Herfra flyttede han i 1936 skrædderiet til en anden kvistlejlighed hos snedker Faber på den daværende Stations vej. I 1941 flyttede han til Borgergade, hvor murer Thorkild Andersen byggede huset her for ham. Byggepris 15.000 kr. + 1.500 kr. for byggegrunden. To år senere købte han den syd for beliggende hjørnegrund. Den blev i 1964 solgt for 10.000 kr. til Jesper Johansen.

Skrædderen var en sparsommelig og påpasselig mand. Var der optræk til regnvejr, forblev hans bil i garagen.

Dagligt kunne man se skrædderen, siddende i skrædderstilling på arbejdsbordet med sin uundværlige pibe i munden. På bordet tog han også sin middagslur. Efter Elmer Christensens død i 1985, kom hans symaskine og andre skrædderremedier til Try Museum. Huset ejes nu af elinstallatør Poul Hansen.

*Elmer Christensen's skrædderværksted, som tidl. havde teglstenstag. Gavlhuset ejes af tidl. plejehjemsbestyrer Johanne Pedersen. Derefter følger Tatol, hvor Jyttes Hårshop dengang lå. Syd herfor ses Else og Aage Christensens gartnerforretning.*



## Borgergade nr. 24

Villa Røgelhede blev opført i 1942 af tømrermester Holger Nielsen og murer-mester Thorkild Andersen til Røgelhedegårds ejer Marie Røgelhede.

Marie Røgelhede blev døbt i 1867 og fik navnet Marie Christensen. Hendes 33-årige ugifte mor, Christine Andersen, ønskede ikke at oplyse faderens navn.

Marie kom i pleje hos mosteren, Maren Sofie Andersen, der i 1863 arvede Røgelhedegård. Efter mosteren arvede Marie gården, som hun ejede i 60 år fra 1886 til 1946.

Hun blev i 1886 gift med gårdens forvalter Frederik Hartz, men separeret fra ham i 1904. Hartz var dog indtil 1913 medejer af Røgelhede teglværk, som de startede i 1911. Marie havde derimod anpart i teglværket, indtil det i 1932 blev omdannet til aktieselskab.

Villa Røgelhede blev i 1954 købt af Hellevad-Ørum kommune til lærerbolig. Senere overtaget til selveje af lærer Jacob Gunnar Gramkow Andersen og hustruen, hjemmesygeplejerske Rigmor Andersen.

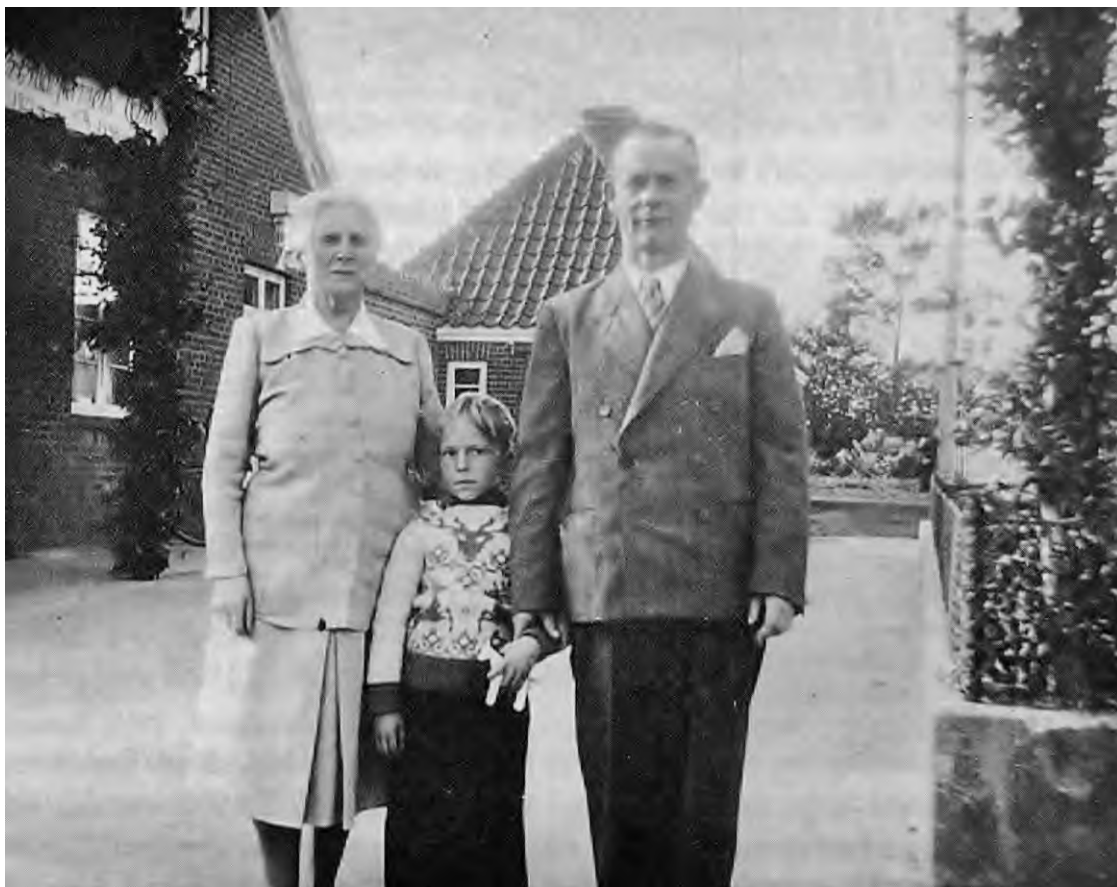
Huset blev i 1989 købt af Ottine Østergård - enke efter gårdejer Valdemar Lassen Østergård fra Overgård i Ørum sogn.

## Borgergade nr. 26

Før børnehaven Kærnehuset blev indrettet i huset, omtaltes det altid som Jordemoderhuset. Huset blev i 1924 opført af murer Thorkild Andersen. Han var da gift med Jenny Larsen, der fra 1922 var amtsansat jordemoder.

Jenny flyttede i 1922 fra øen Sild til Klokkerholm, hvor hun de første par år boede i en lejet lejlighed (Borgergade 14) med børnene, Alice, Emma og Anton Hatting Larsen. Fru Jenny Andersen blev i 1956 afløst i embedet af fru Holmbøge, der boede her til 1960.

Amtet, der havde overtaget huset i 1928, solgte det nu til Jørgen Mortensen. Mens han var ejer, brændte overetagen, og nye gavle måtte opmures, hvilket tydeligt se på bygningen. Det var de næste ejere, Olga og Johannes Bertelsen, der solgte huset til Dronninglund kommune og altså børnehave.



*På billedet ses Jenny og Thorkild Andersen med barnebarnet Flemming på deres sølvbryllupsdag i 1948.*

## Borgergade nr. 27 (Tatol set fra øst)



En del af denne to-etagers bygning, der nu ligger her, er resterne fra en tidligere landbrugsejendom, der var opført i 1906 af Laurits Andersen.

Ejendommen blev i 1913 overtaget af Villads Pedersen, der allerede i 1899 havde overtaget sit fødehjem, Bouet, i Allerup. Herefter virkede han som slagter i Østvendssyssel frem til 1913.

Villads øgede ejendommens jordtilliggende ved køb af præstegårdsjord, der nu er en del af fodboldbanen og skolens idrætsplads.

Fra 1934 var Hjalmer Glindvad ejer af ejendommen. Herfra solgte han en del byggegrunde, inden han i 1942 solgte til Niels Hansen, der boede i bygningen til 1944. Han havde dog allerede i 1942 solgt ejendommen til et konsortium: Chr. Jensen, Ernst Pedersen og Ole Østergård Frandsen, der udstykkede jorden til byggegrunde. Det nuværende Rosenvænget.

Bygningerne blev solgt til vognmand Verner Nielsen, der i 1946 solgte det til Dagny og Børge Chemnitz.

Efter en renovering og ombygning af huset indrettede de så en Tatolforretning, der også var bog- og papirhandel med gavebod. Fra 1977 var der også håndkøbsudsalg i butikken. Den blev i 1990 ombygget til frisørsalon.

I husets sydende var der et mindre forretningslokale med lejlighed. Her havde Krenne Kristiansen frisørsalon fra 1947 til 1949, og få år senere startede Ellen Margrethe Pedersen dame-frisørsalon i lokalet.

## Borgergade nr. 28

Det herværende hus fik Elvine Jensine Pedersen, efter megen nøje og besvær opført i 1934. Hun var enke efter vognmand Ernst Pedersen, der døde 45 år gammel den 6. juni 1933. Han efterlod en børneflokk på 10, hvoraf den ældste var 19 og den yngste 2 år. Ernst havde været syg i flere år, han havde besvær med at holde sig vågen. Derfor var en af sønnerne allerede fra 12-års alder ren med ham for at køre lastbilen til og fra Aalborg.

Samtidig var den landsomfattende krise, der jo startede omkring 1927, også hård ved familien.

Jordemoder, fru Jenny Andersen, bad således i 1928 sognerådet om at betale fødselshjælp - 15 kroner - til Ernst Pedersens kone.

I 1929 fik Ernst i lighed med 12 andre familier i sognet udbetalt fattighjælp. I 1933 søgte Ernst om at få invaliderente. Han døde dog samme år.

Også i 1933 ønskede enken Elvine Jensine at opføre huset; det var projekteret til 9950 kroner, men landbrugsministeriet nægtede at yde hende lånet.

I 1934 bad murer Bertelsen om sognerådets anbefaling for et lån fra boligfonden til et hus, Ernst Pedersens søn ønskede at opføre på en grund købt af Niels Kronborg. Sognerådet fandt pågældende byggesum lovlig høj, men anbefalede dog lånet, og huset blev opført med Elvine Pedersen som ejer.

Den ældste søn Anker Pedersen videregav efter 1933 vognmandsfirmaet ved hjælp af brødrene. De hjalp til, når de aften og søndage ikke var i deres tjenesteplasser på omegnens gårde.

Alle betalte af deres løn til indkøb af en ny lastvogn. I 1941 byggede de tre ældste brødre, Anker, Christian og Peter Klokkerholm Cementstøberi, og det blev herefter hjem og arbejdsplads for den store familie. Deres to yngre brødre, Svend og Kaj Pedersen, blev også virksomme arbejdsgivere i Klokkerholm, hvor de oparbejdede en stor entreprenørvirksomhed.

Huset blev solgt til den tidligere lærer ved Dannerhøj skole, A. C. Thomsen, der døde her i 1950. Hans hustru Emma Marie døde forinden i 1945.

Signe og Harald Christensen fra Møllegården overtog i 1951 huset, der nu ejes af Arly Mogenssen.



*Borgergade nr. 28 ca. 1936. Foran hjemmet ses Ernst Pedersen, Minna og Poul, Peter og Aksel, Kess og Svend samt vennen Thomas Bang.*

## Borgergade nr. 30

Dette hus blev opført af Jacob Laurits Jørgensen i 1916 og i 1917 solgt til Jens Chr. Jensen Fransborg. Det var dog skomager Jens Peter Jensen, der boede i huset, og som han blev ejer af i 1925. Han havde tidligere op til 1917 boet i et hus, der blev nedrevet for at skaffe plads til opførelsen af Klokkeholm hotel.

Skomagere døde i 1938, hvorefter hans enke Johanne Marie overdrog huset til sønnen, Svend Aage Jensen, Skomager Svend. Han solgte i 1942 til Margrethe Jensen.

Fra 1945 var skrædder Morten Terps enke Kristine ejer af huset. De havde tidligere boet i Kærsigen, hvor Terp døde 1940. Deres søn Milius Terp boede hos Kristine, til hun døde i 1954.

Herefter var Mathilde Christensen og Jens Peter Jensen ejer af huset, inden det i 1956 blev overtaget af Jørgen Mortensen, der i ca. 1960 overtog Jorde-morboligen.

Senere har enken Petra Sort Jensen i mange år ejet Borgergade 30, der nu beboes af Lone S. Andersen.

**Borgergade nr. 29.** Blev opført i 1947 af elinstallatør N. C. Nielsen, der i 1966 solgte til Else og Aage Christensen.

De indrettede gartnerforretning i huset. Forretningen er nu lukket. Else og Aage bor her dog stadig men som pensionister.

**Borgergade nr. 31.** Blev opført i 1935. Her boede Niels Peter Sørensen fra 1936. Han var svigerfader til murermester Jens Hostrup Nielsen. Fra 1942 Stamhusets tidligere ejer Jens Glindvad.

**Borgergade nr. 33.** Blev opført i 1935 af Jens Hostrup Nielsen til broderen Simon Nielsen. Simon var op til 1930 skorstensfejer.

Han havde, grundet arbejdsløshed i 30'ernes krise, stort besvær med at skaffe tøj og mad til sig selv, konen og deres 10 børn. Ifølge socialudvalget skyldtes det, at han brugte sin fattighjælp 25 kroner om ugen til egne fornøjelser.

Simon arbejdede i 1941 i Tyskland. Han var dog hjemme samme år til deres sølvbryllup. Senere boede Nora og Vigo Hostrup i huset.

**Borgergade nr. 35.** Blev opført i 1943 af postbud, vurderingsmand og tidligere landmand Ernst Pedersen. Efter hans død boede enken Ingeborg mange år i huset.

**Borgergade nr. 37.** Harry Hostrup Nielsen opførte i 1946 dette hus som forretningsejendom til købmand Stein Pedersen.

# Klokkerholm set fra syd i 1952

*Borgergade nr. 34.* Til venstre ses plejehjemmet, Hellevadlund der blev opført i 1947 og indviet i 1948, som alderdomshjemmet. De gamles hjem. På grunden havde der før været et hus opført af smeden Ole Peter Olesen i 1905.

Huset var fra 1930 beboet af Niels Peter Jensen, *Jordemor Niels* og hans husholderske Marie Christensen.

Marie og Niels fik fra 1915 til 1918 tre sønner. Jordemor Ejnar, Verner og Ingemann. Jordemor Niels døde i 1939, 87 år gammel. Marie overtog huset, som hun i 1941 solgte til Hellevad-Ørum kommune. Grundet krigen blev det påtænkte alderdomshjem på grunden ikke opført.



*På trekanten mellem den grusbelagte Trøgdrupvej og Hjallerupvejen (nu Smørblomstvej) ses Burskovs nyopførte garageanlæg og beboelseshus.*

*Burskov havde hidtil drevet virksomhed fra Bredkærvej nr. 6, som han købte i 1943 og i 1953 solgte til malermester Stein Clausen.*

*Til højre herfor cementstøberiets ligeledes nyopførte garageanlæg. Umiddelbart nord herfor ses selve støberiet, der blev opført af brødrene Anker, Christian og Peter Pedersen i 1941. Se endvidere omtale under Borgergade nr. 28.*

*Bag garage anlægget ses nogle af de først opførte huse i Rosenvænget.*

**Borgergade nr. 36.** Huset, der ses syd for Hellevadlund, blev nedrevet ca. 1983. Det blev i 1905 opført af Per Bø'kers svigersøn Niels Peter Larsen. Han solgte det i 1945 til præstegårdsforpagter Anton Pedersen.

Fra 1955 var sønnen Aksel Pedersen, Den sorte Aksel, ejer af huset, der senere blev overtaget af Chr. Thomsen Nørgård fra Ørum.

**Borgergade nr. 38.** Dette hus blev i 1905 opført af Chren Kronborg og moderen Johanne, der før havde ejet gården Agerbæk. Chren var ungkarl og lidt af en særling. Han ernærede sig ved at strikke strømper på maskine.

Efter Johannes død i 1922 overtog sønnen Niels Kronborg huset i 1936, og hos ham og hustruen Marie boede Strikke Chren, indtil han i 1948 fik ophold på alderdomshjemmet.

**Borgergade nr. 40.** Huset blev opført i 1909 af murer Johannes Marinus Sørensen, der tidligere havde boet Borgergade 12. Han solgte det igen i 1912 til Niels Kronborg.

Niels var en håndsnilde landarbejder, der i sin fritid virkede som herrefrisør. Klip-Niels var afholdsforkæmper og i en periode ringer og graver ved Hellevad kirke. Det var også ham, der stod for at tænde og slukke byens gadelys.

Kathrine og Martinus Pedersen, Jokum Thinus, fra Lemb Søndergård, overtog i 1936 huset. Det blev i 1941 solgt til Marie Christensen, der døde i 1953. Huset blev herefter overtaget af sønnen, Ingemann Jensen, kendt som Jordevmor Ingemann.



# Bredkærvej

**Bredkærvej nr. 1.** Her i Købmandsgårdens nordgavl blev der ca. 1925 indrettet en lejlighed, hvor købmandens broder Martin Christensen boede et par år. Senere boede Skrædder Otto med familien i lejligheden.

Fra 1949 til 1955 var den udlejet til gartner Carl Ejner Pedersen og hans kone Ellen. De ejede gartneriet på Møllebrovej og havde efter 1955 butik og lejlighed på hotellet.

De sidste beboere af lejligheden var damefrisør Karen Jensen og hendes mand bilsælger Vilmer H. Jensen, der boede her til ca. 1963.

**Bredkærvej nr. 3.** Indtil 1930 boede den kendte musiker, danse-og spillelærer, snedker og fotograf: Adolf Hermann Christensen i huset. Han lod det opføre i 1907. I baghuset boede i mange år hans moster- den legendariske Stine Huust, der døde her i 1931.

Huset blev i 1930 overtaget af Helga og Otto Christensen. Otto, der var skomager, blev trods handicappet af et træben, ringer og graver ved Hellevad kirke. I baghuset havde han skomagerværksted, hønseri og rugeri.

Efter Helga og Otto overtog sønnen Erik Berg huset. Han blev udlært som gartner, men startede allerede i 1944 som taxavognmand.

I nyere tid startede han med bus-turistkørsel, bl.a. i Østeuropa. Hans kone Iris kørte så taxa i lokalområdet.



*Bredkærvej 3. Efter at have opført huset i 1907 indrettede Adolf Christensen senere atelier i den påmurede overetage.*

**Bredkærvej nr. 5.** Det lille hvide hus, der er beliggende her på Bredkærvej, er et af Klokkerholms ældste huse.

Det blev opført af Mette Marie og Niels Larsen Sørensen, efter at de i 1905 havde solgt Lemb Møllergård. Deres 10 børn arvede i 1923 huset, som de solgte til Kirstine og Lars Jacob Jørgensen. Fra 1939 var Jensine og Anton Andersen Pejstrup ejer af huset, som han ombyggede til slagterforretning. Jensine døde i 1941.

Herefter blev Vilda, skrædder Ottos enke, husholderske for ham. I huset havde hun sin egen lille forretning med fransk vask og stryging, indtil hun i 1947 flyttede i eget hus.

Anton Pejstrup solgte i 1954 hus og forretning til tømrer Verner Pedersens enke, Olga, der senere blev gift med Johannes Bertelsen. De videresolgte i 1959 forretningen til Karen og Tage Holm Larsen, der i 1969 flyttede til Hjørring efter at have solgt huset til Kurt Nyborg Pedersen. Kurt købte i 1971 en ejendom på Ørum Vestermark af Valborg og Marius Larsen, der så samtidig overtog huset her på Bredkær vej. Det beboes nu af Margit Fuglsbjerg.



*Bredkærvej nr. 5.*

***Bredkærvej nr. 7.*** Det her beliggende hus blev i 1911 opført af pottemager Christen Pedersens enke Karen Marie, der døde her i 1920. Hendes søn, præstegårdsforpagter Anton Pedersen, solgte det til Ane og Hans Andersen Lollænderen, hvis datter Meta overtog det i 1937.

Fra omkring 1950 ejedes huset af tømrer Verner Pedersen, som døde i 1953. Hans enke Olga Pedersen købte herefter nabohuset af Anton Pejstrup, som samtidig overtog hendes hus.

Pejstrup solgte senere til salgschauffør og sognerådsmedlem Arne Jensen, som videresolgte til Thinus Christensen.

Han døde i 1988. Huset blev overtaget af sønnen Orla Christensen, pedel på Klokkerholm Skole.



*Bredkærvej nr. 7.*



*Bredkærsvvej 1926. Hvor Bredkærsvvej nu krydser Hellumvej, krydsede den tidligere jernbanen. Murermester Bertelsens hus (Bredkærsvvej nr. 11) blev opført i 1920 som det første langs vejen på præstegårdens mark.*

*Det næste hus (Skansen nr. 3) er opført i 1922 af pottemagerenken Marie Andreassen »Pot Marie«.*

*De øvrige huse vest for banen er opført efter 1936. Af disse skal nævnes snedkerværkstedet, som Chresten Nielsen lod opføre i 1942. Det blev i 1949 overtaget af Ronald Aagaard Jensen, der herfra drev det store firma: Klokkeholm Maskinsnedkeri. I værkstedet er der nu reservedelsfabrik, som ejes af Peter Mølbjerg.*

*I nr. 6, der er opført af Harry Hostrup i 1937, boede rutebilejer Henry Burskov fra 1943 til 1952, herefter ejedes huset af malermester Christejn Clausen.*

*I baggrunden ses den i 1920 udstykkede præstegård.*

# Forsamlingshus og Telefoncentral

A/S Hellevad Forsamlingshus blev stiftet den 23. juli 1902 i Bredkær Præstegård, hvor følgende bestyrelse valgtes: R. Garnborg, F. Møller, S. Jensen, Th. Johansen, Andreas M. Christensen, Chr. Jørgensen, C. A. Kjerkegaard og C. Barfod.

Af vedtægterne, som alle aktionærer var pligtige til at købe og betale med 10 øre fremgår det: *Generalforsamlingen bekendtgøres ved Hellevad Sogns Kirkestævne to på hinanden følgende Søndage. Al Nyden og Byden af berusende Drikke samt Kortspil om penge er forbudt og berusede personer tilstedes ikke Adgang. Når Forsamlingshuset er udlejet, er al Nyden og Byden af berusende Drikke forbudt. Private Familiesammenkomster undtagne.*



*Billedet af det tidligere forsamlingshus er formodentlig taget i 1932, da toppen af mejeribakken blev fjernet i forbindelse med en vej udvidelse.*

I forsamlingshuset, der blev opført på Klokkerholm mark, var der vist en lejlighed til bestyrerparret på loftetagen.

Niels Kronborg var frem til 1908 bestyrer. Samtidig var han ringer og graver ved Hellevad kirke, som hans kone Marie for 35 kr. på tog sig at renholde i 1906. I årene mellem 1908 og 1918 var Emma og Jens Andersen ansat som bestyrerpar. De arbejdede begge en del år på Røgelhede teglværk, men flyttede i

1918 til Nørhalne mose, hvor Emma senere oprettede et pensionat til mosens folk. Emma, der var født på Lemb Nørrehede, fejrede i 1983 sin 100 års fødselsdag.

Anders Olsen, Lunden, nævnes i 1916 som vært i forsamlingshuset og samtidig som ringer og graver ved kirken. Mens Anders Olsen ejede Lunden i Røgelhede, var han sognerådsmedlem og formand for brugsen indtil 1911.

Efter Klokkerholm hotels indvielse i 1918 var der ikke behov for forsamlingshuset, som derfor i 1920 blev solgt til den senere barber og frisør i Hallund Peter Jørgensen. Fra ham blev huset gennem fogedretten i 1924 videresolgt til Konrad Pedersen, der flyttede telefoncentralen hertil fra hotellet. På centralen havde Krista og Konrad Pedersen i mange år også håndkøbsudsalg fra Hallund apotek, indtil centralen i 1971 blev automatiseret.

Huset (Møllebrovej nr. 2) ejes nu af Allis og Henry Rask, Vilhelm Staun's efft.

## Møllebrovej

Arealet, hvorpå nedennævnte huse er opført, ejedes fra 1912 af købmand Overgård.

**Møllebrovej nr. 1:** blev opført i 1918 af Poul Bertelsen fra Røgelhede Melbergård. Han var sognefoged i 27 år fra 1890 og døde i 1925. Huset blev over-

taget af hans døtre Laura og Ane Sofie, som udlejede det til høker Jens Chr. Jensen.

Fra 1929 ejedes huset af hjemmebager frk. Marie Mortensen, der i 1930 overtog Klokkerholm hotel. Hun solgte samme år til mekaniker Peter Graven, hvis søn Jens Erik Graven nu er ejer af hus og værksted.



*Møllebrovej nr. 1. I tilbygningen havde Peter Graven cykelhandel.*

**Møllebrovej nr. 3.** Villa Pax blev vist opført af Lohse Andersen i 1914. Laurits Mosen var ejer i 1920 og fra 1921 Anton Christensen. I 1924 blev det købt af enke Line Marie Pedersen fra Stentinget, og i 1929 af Frederikke Mathilde Møgelmosen. Den nuværende ejer er Palle Nepper-Christensen.

**Møllebrovej nr. 5.** Frederikke Mathilde Møgelmosen solgte i 1945 arealet til gartner Anders Jensen Thorhauge, som i 1950 solgte gartneriet til Carl Ejner Pedersen. Fra 1961 ejet af gartner Flemming Husum Larsen, der i 1972 opførte beboelseshus her. Han havde, som Ejner Pedersen, i en periode gartnerforretning i Klokkerholm hotel.

**Møllebrovej nr. 7.** blev opført i 1914 af skolelærer Hansens enke, Anna Hansen, født Grunnet. Huset blev overtaget i 1931 af sønnen malermester Andreas Grunnet Hansen. Den nuværende ejer er tømrer Egon Pedersen.

**Møllebrovej nr. 9.** Den gamle skolebygning fra 1890 blev i 1956 solgt til organist Kildegård Hansen. Nuværende ejer er købmand Martin Kærsgård.

**Møllebrovej nr. 11.** Der var skolebygning fra 1918 og 1924, blev i 1956 solgt til Eli Hesselborg, og senere ejere var Peter Christensen, Johannes Bertelsen og Kjeld Andersen.

## Klokkerholm Andelsmejeri

Blev opført i 1908 med N. C. Wacker fra Kærsgård som første formand. Der blev optaget et lån på 30.000 kr., som dækkede omkostningerne af bygninger og maskinpark samt byggegrund. Grunden blev frakøbt skolelodden for 650 kr. Udgiften til tegninger og arkitekthonorar beløb sig til 200 kr.

Peter Chr. Nielsen fra Hou blev ansat som mejeriets første bestyrer på følgende betingelser: *Mejeristen stiller en kaution på 1000 kr. Han holder og aflønner det fornødne personale. Han er ansvarlig for enhver skade, der ved uagtsomhed påføres maskinerne og han er pligtig til at erstatte samme af den stillede kaution. Han betaler 20% af kulforbruget og holder mejeriet vedlige med koste, børster og andre rengøringsrekvisitter samt belysningen i mejeriet. Ligeledes betaler han for tørv til eget brug.*

*Mejeristens årlige løn er 500 kr. samt 1 3/4 øre pr. pund solgt smør. Uden vederlag for mejeristen også mælk og en daglig pægl fløde.*

Elektricitet fandtes ikke dengang, og derfor havde mejeristen et ishus til opbevaring af produkterne. Isen hertil blev - for et symbolsk beløb til mølleren Lars Nielsen - hentet på mølledammen og pakket (isoleret) med lyng.

I 1910 havde mølleren en uoverensstemmelse med mejeriets bestyrelse, der besluttede: *Møllejer Lars Nielsen Klokkerholm kan ikke for fremtiden købe noget som helst på mejeriet.*

Om det var isen, de var uenige om, er uvist.

Fra 1908 kunne sognets beboere for 25 øre købe et bad på mejeriet. Jørgen Pedersen, der 1954 afløste C. P. Nielsen som mejeribestyrer, døde i 1962. Ny bestyrer - og i øvrigt den sidste inden mejeriet blev nedlagt, var Kaj Bygholm.

Bygningerne blev solgt til Poul Amtmand og i 1971 videresolgt til Krista og Thorvald Jacobsen, Klokkerholm hotel.

Natten mellem den 19. og 20. november 1945 vågnede Klokkerholms beboere ved, at der blev ringet med kirkeklokkerne. Da kun et halvt år var gået siden Danmarks befrielse, havde mange straks krig i tankerne. Ringeriet skyldtes, at der var opstået brand i mejeriet.



*Møllebrovej 1909. Bag Mølledammen ligger gården »Klokkerholm«, Andelsmejeriet og Klokkerholm skole. Øverst fra venstre: Dorthea sypiges hus (Hellevadvej nr.1), forsamlingshusets stald, forsamlingshuset og bag dette købmand Gregersens forretning, to huse på Borgergade og Hellevad Brugsforening (nu Stubberup).*



# Agerbækvej

Den lille smalle Agerbækvej er Klokkerholms sidste og eneste gamle idylliske byvej.



*Agerbækvej nr. 1.*

Agerbækvej nr. 1. Her på Kronborgs jordtilliggende opførte murer Martin Nielsen og hustru Constance Elfrida i 1929 et mindre husmandssted. Her døde Martin i 1946. Kirstine og Niels Christensen Møllergård købte ejendommen, som søn-

nen Laurits Møllergård Christensen overtog i 1957. Hans hustru Ingeborg - enke siden 1985 - solgte i 1993 ejendommen til Hanne og Jørgen Georgsen.

Det lave område, der er beliggende mellem Agerbækvej og Møllebækken, var et af de mange jordarealer, som købmand Chr. Nielsen Overgård købte, da han i 1912 flyttede til Klokkerholm.

**Agerbækvej nr. 2.** Arealet blev i 1918 overtaget af Valdemar Lohse Andersen. Han opførte samme år det her beliggende lille hvidkalkede hus. Huset solgte han straks til enken Mette Kirstine Nielsen fra Møllegården. Sønnen Peter Nielsen overtog i 1930 huset, der gennem fogedretten i 1937 solgte det videre til produkthandler Christian Amtmand. Efter hans enke Anna overtog sønnen Poul Christensen Poul Amtmand huset, der fra 1957 ejedes af Johan Carlsen.

**Agerbækvej nr. 4.** Opført i 1928 af Valdemar Lohse Andersen, der i 1935 solgte det til købmand og pantefoged Edvard Thomsen fra Allerup. Thomsen solgte det i 1953 til Mary og Holger Nielsen (forhv. tømrermester). For få år siden boede deres søn Per Nielsen her.

# Hellevadvej nr. 1

Det her beliggende hus blev i 1903 opført af enken Dorthea Kirstine Jensen, der herefter ernærede sig som sypige. Dorthea Sypige døde 63 år gammel i 1920, hvorefter huset blev overtaget af hendes broder Søren Peter Larsen fra Sdr. Landvad. Han videresolgte det i 1924 til skomager Lars Peter Nielsen.

Lars Peter Nielsen, Skomager Peter, der var født på Møllegården, havde fra 1885 en ejendom på Møllemarken, hvor hans hustru Hanne Marie døde.

Peter købte i 1906 Vestre Lægård i Hellevad.

Som husholderske antog han Munke Grethes datter Karoline, og med hende blev han gift trods en aldersforskel på 27 år.

Efter Karolines død i 1945 blev huset købt af Thomas Klokkerholm.

Maren og Thomas Klokkerholm, der ejede gården Klokkerholm, boede fra 1949 som pensionister i huset. 1971 tog de ophold på-plejehjemmet, hvor de døde henholdsvis 98 og 96 år gamle.

Fra 1975 var redaktør Lisbet Gaaei ejer af huset, der nu er solgt til Bent Rye-lund.

## Klintevej

**Klintevej nr. 1.** Huset er opført som forretningsejendom i 1933 af Laurits Christensen, som her indrettede bog - og papirhandel.

Byggegrunden, som på daværende tidspunkt kaldtes tromlepladsen, købte han af Alfred Chemnitz for 400 kr. I sognerådsprotokollen fra 1934 står der:

*Laurits Christensen, Klokkerholm, ønsker som kommunens eneste papirhandel at levere skrivematerialer til kommunens skoler. Godkendt af sognerådet.*

Fra 1939 var Anton Verner Christensen ejer af huset. Han flyttede 1942 til huset Borgergade nr. 14 med bog- og papir-handlen. Huset blev solgt til Hans Peter Pedersen, Pot Peter, der her startede en træskohandel.

Skomager Gunnar Bengtson overtog i 1955 huset og boede her i ca. 5 år. I 1960 blev det købt af Andelsbanken, der her havde banklokaler frem til 1980.

Huset blev overtaget af hotellets ejer Ankjær Christensen og beboes nu af Maren Christensen.

**Klintevej nr. 3.** Opført i 1947 af sadelmager Niels Møller Nielsen og ejes nu af murer Per Møller Nielsen, der overtog huset i 1985.

**Klintevej nr. 5.** Huset opført i 1934 af snedker Henning Faber, som havde værksted i kælderen frem til 1944, da det blev overtaget af manufakturhandler Anton Chemnitz' enke, Marie.

I 1959 købte Erna og Gunnar Bengtzon huset, hvor han siden har haft skomagerværksted.

I kvistlejligheden boede skræddermester Elmer Christensen fra 1936 til 1941. Herefter beboedes kvistlejligheden af kæmner Harild Hansen, der boede her til 1949.

**Klintevej nr. 6.** Opført i 1955 af Hellevad-Ørum Sparekasse, der i 1986 flyttede til Borgergade.



**Klintevej 8.** Efter kommunesammenlægningen i 1970 blev kontor og lejlighed ombygget til fritidscenter, hvor byens børn og unge samledes i stort tal.

De senere år er huset brugt til dagcenter, beboerhus og bibliotek. Kælderlokalerne bruges som »klubhus« af Klokkerholm Sportsfiskerforening.

Til højre for det gamle kommunekontor ses Hellevad-Ørum Sparekasse. I huset var der efter 1986 i en periode døgnbutik.

**Klintevej nr. 8.** I 1941 besluttede Hellevad-Ørum kommune at bygge nyt kommunekontor i Klokkerholm og købte derfor den herværende grund af Anton Chemnitz. På grund af materiale-mangel og byggestop i krigsårene stod bygningen først færdig til brug i 1949.

Selve kommunekontoret var indrettet i bygningens stueetage" og på første etagen havde Grethe og Harild Hansen, (kæmner) privatlejlighed frem til kommunesammenlægningen i 1970. Bygningens vestre ende var fra 1949 til 1960 udlejet til Andelsbanken.

Efter 1970 blev der indrettet fritidscenter i bygningen, hvor der nu er »beboerhus« og bibliotek.

I kælderens har Klokkerholm Sportsfiskerforening klublokaler.

***Klintevej nr. 9.*** Af husets byggestil ses det tydeligt, at det er tegnet og opført af tømrermester Alfred Chemnitz, der efter færdiggørelsen i 1918 stolt berettede, at det var Klokkerholms første hus med facade mod jernbanen.

Det tilhørende snedkerværksted blev opført i 1927; hertil flyttede Chemnitz savskæreri, som han havde opført i 1925. Alfred Chemnitz, der døde i 1949, havde gennem tiderne været en af Klokkerholms mest markante personer.

Han fortjener mere omtale, end dette skrift levner mulighed for. Omtales skal det dog, at hans dagbøger er stærkt medvirkende til, at Klokkerholm historie hermed kan fortælles.

Efter Alfreds død overtog sønnerne, Børge og Christian (Kesse) Chemnitz savværket og snedkerværkstedet.

Huset beboes nu af sønnen Ove Chemnitz og datteren Magda Hansen.



*Børge Chemnitzs værksted samt husene nr. 9, 11 og 13.  
De to rødstenshuse ligger på Vandværksvej.*

**Klintevej nr. 10.** Den tidligere jernbanestation og posthus blev opført i 1923 og fungerede som sådan, til togdriften blev indstillet i 1950.

Stationsbygningen blev for 15000 kr. solgt til postvæsenet, og fra 1954 var der postkontor og rutebilstation her. Postkontoret blev i 1993 flyttet til Klokkerholm Storkøb (Favør).

**Klintevej nr. 11.** Blev opført i 1922 og beboedes fra 1923 af Marie og Niels Højer Larsen. Senere af sønnen Thorvald Højer Larsen.

**Klintevej nr. 13.** Blev opført i 1921 til Lars Chr. Pedersen, der i 1925 solgte det til Chr. Larsen. Fra 1941 og mange år frem ejedes huset af Søren Christensen, Søren Møllergård.

**Klintevej nr. 14.** Dette lille hus har sin egen historie. Det blev oprindeligt opført i 1907 af skrædder Jens Jensen, men blev så nedrevet i 1917 for at give plads til det nyopførte Klokkerholm Hotel.

Chemnitz og Møgelmoose købte huset og lod det genopføre på den nuværende grund. Alfred Chemnitzs mor købte huset og boede her til 1939.

Det blev overtaget af enken Kristine Terp, der 1942 solgte det til Chr. Nielsen. Fra 1950 var Ane Marie Jensen ejer. Senere ejedes huset af Ingeborg Lindenberg frem til 1997.



*Nederst i billedet den tidligere Stationsvej (nu Klintevej) med husene nr. 1, 3 og 5. Til højre for »kommunekontoret« ses det såkaldte »Blikhus«.*

**Klintevej nr. 15.** Huset er opført af Alfred Chemnitz i 1920. Han noterer i sin dagbog den 21. maj, 1921: Har solgt huset på Hans-Peters vej til skolelærer Winther Pedersens svigerforældre, Ane og Carl Henrich Ejler Stuhr.

Stuhr var cigarmager og fik hertil udstedt næringsbevis i 1922. Han var omend ikke dranker - så dog glad for de våde varer.

Af den grund tog min farmor ham hver aften med i sin aftenbøn, fortæller Børge Chemnitz. Stuhr døde i 1941, og senere blev huset overtaget af Laurits Villadsen.

**Klintevej, Blikhuset.** Da Anton Chemnitz i 1916 lod opføre manufakturhuset, fik han samtidig opført en staldbygning vest for huset.

Denne stald solgte han i 1922 til broderen tømremester Alfred Chemnitz, der indrettede værksted her. Alfred solgte i 1925 stalden til Jens Iver Larsen, der samme år købte købmandsgårdens tømmer sav. Den blev flyttet til stalden - der i folkemunde blev kaldet Blikhuset.

Jens Ivers arvinger Maren og Villiam Johansen overtog i 1927 Blikhuset, der i 1941 blev købt af Hellevad-Ørum kommune.

I huset, der nu blev brugt til kommunalmaterielgård samt tørve- og beredskabslager, havde egnens sidste vagabond: Lejte Niels vinterresidens.

Blikhuset blev nedrevet i 1959.

## Vandværks vej

**Vandværksvej nr.1.** Huset blev opført i 1916 af Fragt Jens. Et lille hvidkalket hus (se Borgergade nr.16).

Fragt Jens fragtede med sit hestekøretøj mange varer til og fra Aalborg.

Efter ham blev huset overtaget af Rasmus Klausen, der videresolgte det til Store Lars Christian. Han var en tid ringer og graver ved Hellevad kirke.

Huset blev i 1943 købt af Villiam Johansens enke, Maren. Hun havde hidtil boet i Blikhuset på Stationsvej.

Maren solgte i 1958 huset til datteren Laurine og hendes mand Laurits Idskov Christensen. De lod det gamle hus skalmure og opførte samtidig en ny bygning med facade mod Borgergade.

**Vandværksvej nr. 2.** Huset blev opført i 1915 af tømrermester Alfred Chemnitz, der i 1917 solgte det Chr. Olsen fra Hellevad Nygård.

Efter hans død blev huset i 1937 overtaget af Marie og Jens Peter Pedersen Højen, der i 1948 frasolgte grund til andelsfrysehuset. Det smukke og velbevarede hus ejes nu af Dorthe og Torben Larsen.

**Vandværksvej nr. 3.** Klokkerholm Vandværk - opført i 1923.

**Vandværksvej nr. 4.** Opført som Andels Frysehus i 1949. Købt og ombygget til beboelse i 1973 af Rudolf Terp.

**Vandværksvej nr. 5.** Opført i 1931 af mejerist Johannes Christensen. Hos ham boede forældrene, Ane Marie og Kristen Kristensen, Kren Spilmand til deres død omkring 1948. Herefter boede ungkarlen Johannes alene i huset.

Det beboes nu af Helle Hedegård og Preben Johansen.



*Vandværksvej med husene nr. 1, 2, 4 og 5.  
I baggrunden Børge Chemnitzs lagerhal.*



*Idrætsforeningens klubhus ca. 1949.*

## Stadionsallé

**Stadionsallé nr. 1.** Dette store hus, der nu ejes af Fie Nielsen, blev i 1927 opført som landbrugsejendom af Jens Iver Larsen, der døde samme år.

Hans datter og svigersøn Maren og Villem Johansen overtog ejendommen, hvor de boede fra 1932 til 1936.

Den *Grønne Sti* var dengang tilkørselsvej til bygningen. Den blev også brugt af idrætsforeningens fodboldspillere, der allerede fra 1928 havde fodboldbane på ejendommens mark.

Ejendommen blev i 1936 købt af Borgerforeningen, og Stadionsallé blev anlagt. På halvdelen af arealet, syd herfor, blev der de følgende år anlagt et *Lyst-anlæg*, der bestod frem til 1976. På det resterende areal blev der i 1938 anlagt en fodboldbane. Den blev i 1942 udvidet ved køb af det øst for liggende præstegårdsjord.

Alfred Chemnitz noterer i sin dagbog, den 9. september 1923: *Der er fodboldkamp her i byen i dag.*

- Måske? foregik denne allerede dengang på *Jens Ivers mark*.



*Vinterdag i lyst-anlægget ca. 1942.  
Til højre ses Jens Ivers ejendom (nu  
Stadionsallé nr. 1).*



# Toftelundsgade

**Toftelundsgade nr. 1.** Huset er opført i 1915 af murer Simon Peder Martinus Larsen. Overtaget i 1920 af lastbilvognmand Valdemar Nygård der i en periode havde fødevareforretning og cykelværksted i huset.

Huset blev overtaget af sønnen Taxavognmand Emil Nygård. Hans hustru Tekla havde vaskeri og rulleforretning i baghuset. I husets overetage boede Sofie Nielsen samt hendes søn *Aalborg Harald*, fra 1934.

Harald, der virkede som murerarbejdsmand, blev en habil amatør fotograf og utallige er de fotos han gennem ca. 50 år tog af byens borgere - og især af deres børn.

Hans billedarkiv opbevares nu af det *lokalhistoriske arkiv* på Klokkerholm skole.

Toftelundsgade nr. 1 beboes nu af Susanne og Gert Sørensen.



*Emil Nygårds biler til parade foran huset ca. 1956.  
Bag bilerne ses den tidligere butik.*

**Toftelundsgade nr. 3.** Huset er opført i 1917 af murermester Christian Nielsen, *Kommissionæren*. Fra 1931 ejet af Marie og Niels Lasgård og fra 1944 af sønnen, *Peter Lasgård*, der var chauffør hos Brdr. Pedersen.

Nuværende ejere er Hanne og Hans Peter Villadsen.

**Toftelundsgade nr. 5** blev opført i 1916 af Kommissionæren til datteren og svigersønnen, malermester Alfred Nielsen. Deres søn malermester Kaj Bøjen Nielsen overtog huset i 1944. Nuværende ejer er Else Nielsen.

**Toftelundsgade nr. 7** blev opført i 1919 af *Kommissionæren*, der døde her i 1933. Huset blev, efter at hustruen døde i 1935, solgt til *Cykel Vilhelm*.

Fra 1943 boede Ferdinann Nielsen her. Vest for huset på samme grund opførte *Kommissionæren* i 1925 et hus til datteren Anna og svigersønnen, Møller Chr. Clausen, der siden 1919 havde ejet Ørum Mølle.

Fra 1925 var Møller Clausen taxavognmand i Klokkeholm. Lastbilvognmand Ernst Pedersen (far til støberibrødrene) boede her en tid som lejer. Han og taxavognmand Møller Clausen var vist lige fattige, i hvert fald blev de enige om at bruge samme bildæk.

Til hverdag var det Ernst Pedersen, der brugte dækkene, men om søndagen var det Clausen, der brugte dem til taxakørsel.

**Toftelundsgade nr. 2.** Grunden, hvorpå det røde dobbelthus nu er beliggende, blev af købmandsenken Ane Kirstine Gregersen, solgt til forsamlingshusets vært, Jens Chr. Andersen, der her fik opført et hus.

Huset blev i 1919 købt af Jens Chr. Rasmussen - tidligere købmand i *Stamhus*



*Toftelundsgade nr. 2 med bageriet og købmandsgården i baggrunden ca. 1937.  
Hvem er personerne på billedet?*

der her startede et håndkøbsudsalg, som Mary og Holger Nielsen drev videre fra 1934 til 1936. Herefter boede damefrisør Karen Munkbølt og Thomas Damsgård som lejere af huset her i nogle år.

Frederik Vilhelm Rasmussen, *Vilhelm Låen*, der var ejer af gården *Laden* ved Katholm, arvede i 1932 huset, som han flyttede ind i 1938.

Samme år købte han en grund på Stadionsallé, hvorfra han drev et mindre gartneri.

I krigsårene avlede han især mange tobaksplanter. Den næste ejer Ingvard Vestergård døde i 1966, og herefter boede Sørine Vestergård her til 1984.

Huset nedbrændte og blev ikke genopført som det tidligere enkelthus.

**Toftelundsgade nr. 6.** Grunden blev i 1917 købt af *Kommissæren*, men det var vist *Cykel Vilhelm*, der lod huset opføre i 1919.

Efter flere ejere blev det ca. 1930 købt af Nielsine Marie Nielsen og hendes konkursramte mand Jens Højgård. I baghuset havde Jens Højgård stald til to heste, og med dem kørte han så vognmandskørsel en del år.

Til Alfred Chemnitz' s savværk fragtede han således mange granstammer fra Allerupskovene.

Marie boede omkring 1980 stadigvæk i huset.

**Toftelundsgade nr.12.** På købmand Gregersens toft opførte Jens Chr. Madsen landbrugsejendommen *Toftelund* efter at have solgt *Paradis* på Hornshøj. Hans kaldenavn var *Jens Paradis*, og vejen til Toftelund kaldtes efter ham de følgende 40 til 50 år for *Paradisvej*.

Ejendommens mark, der var beliggende mellem Toftelundsgade og gangstien syd for fodboldbanen, blev i 1917 sammen med bygningerne overtaget af Jens Iver Larsen. (*Husmand i Hellevad*).

Bygningerne, der nu ejes af Henning Pedersen, solgte Jens Iver videre i 1917 til murer Bernhard Anton Sørensen.

Fra 1918 var tømrermester Elvinus Christiansen ejer af huset, der gennem fogedretten i 1931 blev solgt til teglværksarbejder Chr. Pedersen.

Inden da hjalp Christiansen i 1928 svogeren Arentsen med starten af Dannerhøj savværk.

Fra 1939 boede den konkursramte Niels Bertel Bertelsen og hustru Augusta fra Røgelhede Møllergård som lejere i huset, der samme år blev købt af Johanne og Henry Pedersen (Hennings forældre).

Sølvbryllup i Toftelund. Jens Paradis var en vellidt og også godt begavet mand. Han var allerede i 1890-erne kasserer for den nystartede sygeforsikring.

Senere også formand for husmandsforeningen. Den 24. april 1913 fejrede han og hustruen Karen Marie sølvbryllup i Toftelund, hvor venner og naboer havde opstillet æresport.

Sølvbrudeparret blev morgenvækket med sang og geværskud. Så hvad disse ting angår er traditionen uforandret op til i dag.

Men med gaven - et spisebord og et tobaksbord - var det derimod lidt anderledes. Ovennævnte ting blev ikke købt hos en møbelhandler, men derimod fabrikeret af den lokale snedkermester Alfred Chemnitz.

**Toftelundsgade nr. 8.** Huset er opført af *Jens Paradis* i 1917. Solgt efter hans død i 1946 til Mathilde Christensen og solgt videre i 1949 til Johannes Simonson.

*Cykel Karl* og hustruen Dagny boede her fra 1950 til 1956, hvor de solgte til murer Erling Hostrup Nielsen, der ombyggede huset til dets nuværende form.



*Hvor købmand Kærsgaard »Favor« nu har parkeringsplads, ses på billedet fra ca. 1935 Brugsens have med flagstang og lysthus. Set fra Toftelundsgade nr. 1.*



# Hellevad-Ørum Sparekasse

Klokkerholm



*- med i lokalsamfundet  
alle 100 år!*